

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra trestního práva

Zajištění věcí pro účely trestního řízení

Bakalářská práce

Seizure of things for the purposes of criminal proceedings

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
plk. PhDr. Libor Grepl

AUTOR PRÁCE
Matěj Tobrman

PLZEŇ
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Plzni dne 10.03.2023

Matěj Tobrman

Anotace

Tato bakalářská práce pojednává o zajišťování věcí pro účely trestního řízení z pohledu policejního orgánu. V teoretické části práce uvádí pojmy, které jsou pro dané téma stěžejní. Krátce se věnuje i pohledu do historie českého trestního práva. Dále práce rozebírá jednotlivé zajišťovací instituty dle trestního řádu a jejich využití v praxi. V empirické části je bakalářská práce zaměřena na statistický výzkum využívání zajišťovacích institutů na území Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, zajištěných hodnot a vývojového trendu této problematiky. Součástí empirické části je rozhovor s policistou Odboru hospodářské kriminality na Krajském ředitelství policie Plzeňského kraje. V závěrečné části práce jsou zhodnoceny výsledky empirického výzkumu a úvahy de lege ferenda.

Klíčová slova

trestní řízení * zajištění věci * důkaz * nástroj trestné činnosti * výnos z trestné činnosti * náhradní hodnota

Annotation

This bachelor thesis deals with the seizure of things for the purposes of criminal proceedings from the perspective of a police authority. In the theoretical part of the thesis it presents the concepts that are central to the topic. It also briefly looks into the history of Czech criminal law. Furthermore, the thesis analyses individual seizure possibilities according to the Code of Criminal Procedure and their use in practice. In the empirical part, the thesis focuses on statistical research on the use of seizure possibilities in the territory of the Regional Police Directorate of the Pilsen Region, the values seized and the development trend of this issue. The empirical part includes an interview with a police officer of the Economic Crime Department at the Regional Police Directorate of the Pilsen Region. The final part of the thesis evaluates the results of the empirical research and de lege ferenda considerations.

Keywords

criminal proceedings * seizure of things * evidence * instrument of crime * proceeds of crime * replacement value

Děkuji vedoucímu práce plk. PhDr. Liborovi Greplovi za trpělivost, rady a připomínky. Děkuji také plk. Mgr. Jiřímu Kaslovi za cenné informace z praxe.

Obsah

Anotace	3
Úvod	6
1. Vymezení pojmů	8
1.1. Věc v právním smyslu a trestním právu	8
1.2. Věc důležitá pro trestní řízení	10
1.3. Pojem zajištění věci	12
2. Pohled do historie zajišťování věcí v českém trestním právu	15
3. Procesní úkony k zajištění věcí v trestním řízení	20
3.1. Úkony k zajištění věcí pro důkazní účely	23
3.1.1. Předložení a vydání věci	23
3.1.2. Odnětí věci	26
3.2. Zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti	28
3.3. Zajištění náhradní hodnoty	36
3.4. Úkony, jejichž podstatou jsou prohlídky	37
3.4.1. Domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků	37
3.4.2. Osobní prohlídka	40
3.5. Úkony k zajištění zásilek	41
4. Vrácení, vydání a další nakládání se zajištěnými věcmi	46
5. Empirický výzkum	48
5.1. Statistické šetření	48
5.1.1. Hypotézy a předpoklady	50
5.1.2. Vývoj za období v letech 2018 – 2022 v Plzeňském kraji	51
5.2. Řízený rozhovor	61
6. Závěr a úvahy de lege ferenda	64
7. Seznam použité literatury	67

Úvod

Tématem této práce je zajišťování věcí pro účely trestního řízení. Jedná se o jedny z nejdůležitějších procesních úkonů napříč celým trestním řízením, protože společně se zajišťováním stop jde o zásadní úkony k získání věcných a listinných důkazů o trestné činnosti, nebo o jejich pachatelích, do moci orgánů činných v trestním řízení a tím zjišťovat informace o trestných činech a jejich pachatelích. Současně také umožňují orgánům činným v trestním řízení potrestat pachatele trestného činu odčerpáním jeho výnosů z trestné činnosti a nahradit škodu vzniklou trestnou činností.

Toto téma jsem si zvolil z profesních důvodů. Proto bude obsah práce zaměřen na využívání zajišťovacích institutů z pohledu policejního orgánu v přípravném řízení. Jelikož zajišťovací instituty obsažené v trestním řádu prochází neustálým vývojem, který reaguje na požadavky trestního práva a společnosti na české i evropské úrovni, považuji za důležité, aby policejní orgán tyto instituty v současném znění nejenom znal po teoretické rovině, ale také je vhodně a úspěšně procesně aplikoval v trestním řízení. Jedině tak je možné naplnit zásady trestního řízení a dosáhnout jeho účelu v plném rozsahu.

Rozsah využívání těchto institutů v rámci Policie ČR je samozřejmě různý. Na základních útvarech vnější služby jsou zajišťovací instituty využívány v omezeném rozsahu, mnohem rozsáhleji jsou pak využívány ze strany SKPV na okresní úrovni, dále pak na krajské úrovni nebo na útvarech s celostátní působností. Domnívám se, že znalost a rozsah využívání těchto procesních úkonů se liší i podle problematiky, např. Odbor hospodářské kriminality bude mít v praxi komplexnější zastoupení zajišťovacích institutů, než Odbor obecné kriminality.

V úvodní části bude práce zaměřena na vymezení základních pojmů, jako je věc v právním smyslu a trestním právu, pojem zajištění věci a další. Druhá část se bude věnovat historickému vývoji zajišťovacích institutů v českém trestním právu. Ve třetí části budou jednotlivě rozebrány zajišťovací úkony uvedené v hlavě čtvrté, části první, trestního řádu. Čtvrtá část pak bude zaměřena na přehled dalšího

nakládání se zajištěnými věcmi, jejich vracení a vydání. S ohledem na zadané téma této práce bude toto jen stručně shrnuto. V páté, praktické části, kterou považuji za stěžejní, bude proveden empirický výzkum, který se bude skládat ze dvou částí. V první části bude provedeno statistické šetření k využívání zajišťovacích institutů v rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, stejně tak i k zajištěným hodnotám a to za období v letech 2018 - 2022. Druhá část praktické části bude pak zpracována formou rozhovoru na dané téma z pohledu policisty, zařazeném na Odboru hospodářské kriminality při Krajském ředitelství policie Plzeňského kraje.

1. Vymezení pojmů

Abychom se mohli věnovat institutům zajišťování věcí pro účely trestního řízení, je nutné si nejprve vyjasnit výklad základních pojmů, jako jsou věc, věc důležitá pro trestní řízení, nástroj, výnos, zajištění věci a další.

1.1. Věc v právním smyslu a trestním právu

Současné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“) definuje věc v ustanovení § 134 následovně: „Věcí se rozumí i ovladatelná přírodní síla. Ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata a zpracované oddělené části lidského těla, nevyplyvá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného.“ Jak je patrné, jedná se o definici neúplnou, která doplňuje a rozšiřuje definici věci v širším právním pojetí. Takovou definici najdeme v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“).

V občanském zákoníku je problematika věci rozebrána mnohem obsáhleji a to v ustanoveních § 489 až § 544¹. Podle ustanovení § 489 občanského zákoníku rozumíme věci vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Stejný právní předpis definuje plody a užitky. Plody charakterizuje § 491 odst. 1 občanského zákoníku následovně: „Plodem je to, co věc pravidelně poskytuje ze své přirozené povahy, jak je dáno jejím obvyklým účelovým určením a přiměřeně k němu, ať s přičiněním člověka nebo bez něho.“ Ustanovení § 491 odst. 2 se pak věnuje užitkům: „Užitky jsou to, co věc pravidelně poskytuje ze své právní povahy.“ Kromě toho pak výslovně občanský zákoník stanovuje, že lidské tělo ani jeho části, třebaže byly odděleny od těla, nejsou věcí (§ 493 obč. zákoníku). Dále klade důraz na skutečnost, že se za věc nepovažuje živé zvíře coby smysly nadaný živý tvor, který má zvláštní význam a hodnotu, připouští však obdobné použití ustanovení o věcech na živé zvíře v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze (§ 494 obč. zákoníku). Jedním z dělicích kritérií věcí je jejich hmotná či nehmotná povaha.

¹ K pojmu věci viz rovněž LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část* (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-852-8. s. 1491

Hmotnou věcí se rozumí ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu, nehmotnou pak právo, jehož povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty. V případě tzv. ovladatelných přírodních sil mají být přiměřeně použita ustanovení o věcech hmotných (§ 496 a § 497 obč. zákoníku). Občanský zákoník definuje rovněž věci movité a nemovité, nicméně pro tuto fázi výkladu postačí zjednodušené konstatování, že veškeré věci nevyhovující zákonné definici nemovitosti, ať už je jejich podstata hmotná, či nikoliv, jsou věci movité (§ 498 obč. zákoníku)².

Při porovnání výše uvedených definic z trestního práva a občanského práva tedy dojdeme k závěru, že trestní zákoník oproti občanskému zákoníku pojem věci rozšiřuje pro potřeby trestního práva zejména o živá zvířata a zpracované oddělené části lidského těla³.

Současné znění ustanovení § 134 trestního zákoníku bylo vyjádřeno novelou tohoto předpisu provedenou zákonem č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, jelikož vymezením pojmu věci v novém občanském zákoníku odpadla potřeba vymezovat pojem „jiná majetková hodnota“, která byla vyjádřena v ustanovení § 134 odst. 2 trestního zákoníku před novelizací. Dle důvodové zprávy k zákonu č. 86/2015 Sb. „není zapotřebí vymezovat pojem „jiná majetková hodnota“, neboť občanský zákoník tento pojem opustil a nově spadají tyto hodnoty do kategorie věcí nehmotných (nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty)⁴.

V ustanovení § 135 trestního zákoníku je definována věc náležející pachateli: „Věc náleží pachateli, jestliže ji v době rozhodnutí o ní vlastní, je součástí jeho majetku

² VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-551-4. s. 31

³ K pojmu věci viz rovněž KRATOCHVÍL, Vladimír. K pojmu věci v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku a v platném trestním zákoníku. *Právní rozhledy*. 2011, č. 19, ISSN 1210-6410. s. 706.

⁴ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 86/2015 Dz

nebo s ní fakticky jako vlastník nakládá, aniž je oprávněný vlastník nebo držitel takové věci znám.“ Ustanovení § 135 tr. zákoníku pojednává o tom, kdy věc náleží pachateli nebo jiné osobě, má význam pro výklad podmínek uložení trestu propadnutí věci (§ 70 tr. zákoníku), propadnutí náhradní hodnoty (§ 71 tr. zákoníku) a uložení ochranného opatření zabrání věci (§ 101 odst. 1 tr. zákoníku), resp. zabrání náhradní hodnoty (§ 102 tr. zákoníku)⁵.

1.2. Věc důležitá pro trestní řízení

Podle ustanovení § 77b odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudní (dále jen „trestní řád“) je věcí důležitou pro trestní řízení věc, která:

- a) může sloužit pro důkazní účely
- b) je nástrojem trestné činnosti
- c) je výnosem z trestné činnosti, nebo
- d) je náhradní hodnotou za věc uvedenou v písmenech b) a c)

Pro další definování důkazu je třeba se podívat do ustanovení § 112 trestního řádu, kde se v odst. 1 uvádí: „Věcnými důkazy jsou předměty, kterými nebo na kterých byl trestný čin spáchán, jiné předměty, které prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost a mohou být prostředkem k odhalení a zjištění trestného činu a jeho pachatele, jakož i stopy trestného činu“. V odst. 2 se pak uvádí: „Listinnými důkazy jsou listiny, které svým obsahem prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost, vztahující se k trestnému činu nebo k obviněnému“. Věcnými důkazy mohou kromě předmětů naznačených v odstavci 1 být též zejména *producta sceleris* nebo i listiny, které nemají význam pro trestní řízení svým obsahem, ale z jiných důvodů (např. srovnávací listiny při zjišťování pravosti rukopisu). Listinou se zde rozumí listina soukromá (např. dopis) i veřejná (např. občanský průkaz, potvrzení o ztrátě občanského průkazu, diplom o ukončení vysoké školy, technický průkaz motorového vozidla i osvědčení o tomto průkazu, cestovní pas atd.). Veřejnou listinou se rozumí listina vydaná soudem České republiky, jiným orgánem veřejné moci nebo jiným subjektem k tomu pověřeným⁶.

⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 209

⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1624

V ustanovení § 135a trestního zákoníku je definován pojem nástroj trestné činnosti takto: „Nástrojem trestné činnosti se rozumí věc, která byla určena nebo užitá ke spáchání trestného činu, včetně plodů a užitků.“ Opět se tedy jedná o odkázání na definice z občanského zákoníku. Věci, které byly určeny nebo užitý ke spáchání trestného činu, jsou například věci zhotovené či přizpůsobené ke spáchání trestného činu (rozlamovač zámků, padělatelské náčiní), ale i věci sloužící k běžným činnostem (videokamera či fotoaparát použitý na výrobu pornografie)⁷. Ačkoliv byl nástroj trestné činnosti v trestním zákoníku obsažen již dříve, současná definice zmíněného ustanovení byla do tohoto předpisu vložena novelizací provedenou zákonem č. 287/2018 Sb., kterým parlament reagoval na požadavky mezinárodního společenství, které se Česká republika zavázala naplňovat, případně se k tomu chystá, ratifikací příslušných úmluv a svým členstvím v Evropské unii⁸.

Výše zmíněnou novelizací provedenou zákonem č. 287/2018 Sb. bylo do trestního zákoníku vloženo také ustanovení § 135b o výnosu z trestné činnosti. Do té doby nebyl pojem výnos v zákoně přesně definován a jeho vymezení bylo ponecháno na aplikační praxi. Ustanovení značí v podstatě jakoukoli ekonomickou, peněží ocenitelnou výhodu/hodnotu, která přináší majetkový prospěch buď pachateli, nebo třetí osobě a která má zároveň původ v trestné činnosti, a to buď přímý (bezprostřední), nebo nepřímý (zprostředkovaný), tj. ve formě odměny za ni či hodnoty, která byla za takovou ekonomickou výhodu pocházející z trestné činnosti či za odměnu za ni opatřena, v níž byla přeměněna nebo jejímž prostřednictvím byla zhodnocena (s výhradou poměru hodnot), včetně všech jejích plodů a užitků⁹.

Jako poslední z výčtu věcí důležitých pro trestní řízení dle ustanovení § 77b odst. 1 písm. d) trestního řádu je náhradní hodnota. Pro definici tohoto termínu je třeba se podívat na ustanovení § 79g odst. 1 trestního řádu, který stanoví: „Nelze-li zajistit věc, která je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti,

⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 209

⁸ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 287/2018 Dz.

⁹ VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-551-4. s.

může být místo ní zajištěna náhradní hodnota, která odpovídá, byť jen zčásti, její hodnotě; přitom se postupuje obdobně podle příslušných ustanovení upravujících zajištění věci, která je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti (§ 79a až 79f). Náhradní hodnotu lze zajistit osobě, která měla povinnost strpět zajištění původní věci.“

S termínem náhradní hodnoty pracuje samozřejmě i trestní zákoník, kde se v ustanovení § 71 zmiňuje tento pojem v podobě trestu propadnutí náhradní hodnoty a dále v ustanovení § 102 tr. zákoníku v podobě ochranného opatření zabránění náhradní hodnoty. Ustanovení o zajištění náhradní hodnoty bylo doplněno do trestního řádu novelou provedenou zákonem č. 253/2006 Sb.¹⁰, který reaguje zejména na požadavek rámcového rozhodnutí Rady č. 2003/577/SVV, o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii, jakož i na požadavek Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu¹¹.

Náhradní hodnotou je tedy jakákoliv penězi ocenitelná ekonomická/majetková hodnota/výhoda v majetku pachatele či osoby odlišné od pachatele, kterou pachatel či tato osoba nabyli do vlastnictví obvyklým, zákonným způsobem (nabytí nebylo spojeno s trestnou činností), za situace, že pachatel či tato osoba dříve majetkově disponovali s výnosem z (či nástrojem) trestné činnosti, který u nich není z důvodů jejich předchozího jednání směřujícího vůči tomuto výnosu (či nástroji) již možné zajistit. Zároveň je nezbytné, aby její hodnota odpovídala, byť jen částečně, hodnotě věci, která měla být původně zajištěna¹².

1.3. Pojem zajištění věci

Podle ustanovení § 1 trestního řádu je účelem trestního řádu upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. V ustanovení § 2 odst. 4 trestního

¹⁰ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 253/2006 Dz

¹¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1088

¹² VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-551-4. s. 21

řádu zní, že jestliže tento zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti. Trestní věci musí projednávat urychleně bez zbytečných průtahů; s největším urychlením se projednávají zejména vazební věci a věci, ve kterých byl zajištěn majetek, je-li to zapotřebí vzhledem k hodnotě a povaze zajištěného majetku. Trestní věci se projednávají s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení.

Pro úspěšné splnění výše uvedeného účelu trestního řízení slouží mimo jiné procesní, tzv. zajišťovací úkony, které umožňují orgánům činným v trestním řízení (soud, státní zástupce nebo policejní orgán v přípravném řízení) omezení vlastnického práva věci. Toto opatření je úkonem dočasným a zajišťovacím, nejedná se o finální rozhodnutí ve věci. Má význam zejména pro dokazování o trestném činu a zabezpečení reálné možnosti vykonat budoucí rozhodnutí v trestním řízení, např. o zabránění či propadnutí věci. Samotný pojem zajištění věci však není v trestním právu nijak definován, vychází se tedy z faktického významu věci a jeho běžného výkladu. Trestní řád řeší zejména procesní záruky vlastníka věci či majetku a upravuje faktický postup zajištění.

Při zajišťovacích úkonech je prakticky vždy nutno zasáhnout do základních práv a svobod jednotlivce, které jsou zaručeny Ústavou, Listinou základních práv a svobod (dále jen „LZPS“) a vyhlášenými mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, kterými je Česká republika vázána (zejména v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech - MPLP a v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod-EULP)¹³ a to v souladu s obecnými zásadami právního státu, zejména principem svrchovanosti zákona, který je vyjádřen v čl. 2 odst. 2 LZPS a zároveň nesmí být zneužívány k jiným účelům, než pro které byly stanoveny v čl. 4 odst. 2, 3, 4 LZPS.

¹³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo procesní*, 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. s. 300

Zajišťovací úkony je možno formálně členit podle toho, do kterých z garantovaných práv a svobod zasahují:

- zajišťovací úkony zasahující do nedotknutelnosti osoby (čl. 7 LZPS)
- zajišťovací úkony zasahující do práva vlastnit majetek (čl. 11 LZPS)
- zajišťovací úkony zasahující do nedotknutelnosti obydlí (čl. 12 LZPS)
- zajišťovací úkony zasahující do listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv (čl. 13 LZPS), resp. do ochrany osobních údajů (čl. 10 LZPS)¹⁴

S pojmem zajištění věci pracují i jiné předpisy, zejména pak zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů. Základním explicitně vyjádřeným obsahem tohoto předpisu je úprava zjišťování majetku, na který se vztahuje rozhodnutí o zajištění a jeho správa. Analogicky se taková úprava užije i na výkon rozhodnutí o zajištění věci, pokud se nejedná o věci, jež slouží jako důkaz v trestním řízení a které jsou v úschově toho orgánu, který právě vede řízení. Zajištěné věci, které mají být podle tohoto zákona dány do úschovy, skládají se vždy do úschovy soudu¹⁵.

S pojmem zajištění věci dále pracují předpisy jako třeba zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, nebo zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. V těchto předpisech se stále pracuje s obecnou právní úpravou dle trestního řádu, která je však pro potřeby daného zákona mírně modifikována.

¹⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo procesní*, 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. s. 301

¹⁵ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, č. 279/2003 Dz

2. Pohled do historie zajišťování věcí v českém trestním právu

Zajišťování věcí (tzv. ediční povinnost) je v českém trestním právu zakotveno již od roku 1918, tedy od vzniku první Československé republiky, ale historie zajišťovacích institutů sahá mnohem dále do minulosti. S procesními úkony jako odnětí věci, prohlídka, vrácení věci poškozenému pracovalo již právo Římské říše, ale po jejím rozpadu došlo v křesťanské Evropě k úpadku právního systému. V novověku se po dobu feudalismu v praxi sice aplikovalo zajišťování věcí, avšak přesná úprava neexistovala a tudíž k výkonu takových opatření docházelo jen na základě uvážení. S rozvojem právního systému, počátkem vydávání ústav a zajišťování vyšších práv jednotlivců vznikaly první předpisy, které upravovaly procesní postupy vykonávajících orgánů a s tím se opět vracely i zajišťovací instituty.

Již za doby Rakouska-Uherska se objevuje zákon č. 119/1873 Ř. z., neboli zákon, jímž se zavedl nový řád soudu trestního. Tento předpis již položil základy procesních úkonů zajišťovacích institutů včetně postupu při jejich realizaci a z jejich podoby se vychází dodnes. Zákon již pracoval s pojmy nejen jako zajištění věci, ale i konfiskace majetku, či nárok poškozeného. Stejně tak byly zavedeny pojmy jako prohlédávání domu a osob (dnešní domovní prohlídka a prohlídka osoby). Z ustanovení § 98 tohoto předpisu pak vyplývá, že věci, kterými byl spáchán skutek, nebo které pochází ze spáchání skutku, či věci, které mohou posloužit jako důkaz, mají být uschovány u vyšetřujícího soudce a to bezpečně v obálce soudu se soudní pečeti, nebo jinak označeny soudním znamením, aby nemohly být zaměněny s jinou věcí. V ustanoveních § 139 - § 142 tohoto trestního řádu se pak upravuje prohlédávání domu a osoby, včetně procesních postupů úředníka soudu, či úředníka úřadu bezpečnosti. Z těchto ustanovení vyplývá, že prohlídka domu a náležejících místností je možná v případě, že je důvodné podezření, že se zde ukrývá osoba podezřelá ze zločinu, či přečinu nebo je zde ukrytá věc, jež může být důležitá při vyšetřování. Stejně tak to platí i u prohlédání osoby. Z ustanovení § 143 a § 144 tohoto předpisu pak vyplývá, že bylo možné v

trestním řízení uplatnit vydání a zabavení (nynější vydání) věci. Oprávněn k těmto úkonům byl však jen soud. Preferovalo se dobrovolné vydání věci (tzv. edice), které bylo realizováno na základě výzvy soudu k dobrovolnému vydání věci, osoba však takto mohla učinit i sama, bez vyzvání soudu, v tom případě se hovořilo o odevzdání věci. Pro případ, že by osoba věc dobrovolně nevydala či neodevzdala, nastoupil institut zabavení věci. Zákon již v této době stanovuje povinnost vydání věci neboli edice, která se vztahuje k věcem potřebným pro řízení trestní. Aby mohla být výzva k vydání věci realizována, nestačilo být i důvodné podezření, že určitá osoba věc důležitou pro řízení trestní vlastní, ale záviselo na tom, zda soud měl dostatek důkazů o vlastnictví vydávané věci. Shodně postačovalo, pokud se osoba k vlastnictví věci přiznala¹⁶. Pokud se osoba zdráhala, institut počítal i s možností pokuty částkou až do padesáti zlatých, případně vězením až do doby šesti neděl. Trestní řád soudní obsahoval také ustanovení o ochranně listovního tajemství a soukromých listin, stejně tak procesní postupy jejich zabavování a to v ustanoveních § 146 - § 149¹⁷.

Po vzniku Československa roku 1918 byla převzata v platnost výše uvedená rakousko-uherská úprava a s mnoha novelami byla platná až do roku 1950, kdy se Národní shromáždění republiky Československé usneslo na zákoně 87/1950 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) účinný od 1.8.1950. Tento předpis zavádí další pojmy ohledně institutů zajišťování věcí. Nedlouho poté byl však vydán nový trestní řád č. 64/1956 Sb. účinný od 1.1.1957, který dále doplňuje procesní postupy a svým zněním se již mnoho nelišil od trestního řádu, vydaného v roce 1961. Tento předpis tak již pracoval s pojmy jako zajištění nároku poškozených, zajištění výkonu trestu propadnutí jmění a vydání a odnětí věci, úpravu uložení věcí, u kterých není znám vlastník, do úschovy, a také možnost vyhlášení popisu věci, u které není znám poškozený (§ 88, § 89). Rovněž byl stanoven postup pro zadržení a otevření zásilek a povinnost vydat listiny a předměty vhodné k důkazu (§ 125) s výjimkou listin, ohledně kterých platí zákaz výslechu. Věci vhodné k důkazu (kromě listin) tedy musely být vydány dle znění

¹⁶ CHMELIK, Jan a kol. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 189

¹⁷ Zákon č. 119/1873 Ř. z. [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyg4zv6mjrhwta#>

zákona vždy, což by dnes bylo hodnoceno jako porušení zásady *nemo tenetur se ipsum accusare*, tedy zákazu sebeobviňování¹⁸.

Od 1.1.1962 je platný současný trestní řád č. 141/1961 Sb., který původně převzal již procesně upravené zajišťovací instituty s ohledem na vývoj společnosti. Důvodová zpráva k trestnímu řádu se k zajišťovacím institutům vyjadřuje následovně: „Cílem úpravy je omezit zajišťovací úkony na ty případy, kdy je jich opravdu třeba, a upravit je tak, aby zásahy do občanských práv s nimi spojené byly provedeny jen v rozsahu nezbytně potřebném. Zárukou, že bude zachován zákonný postup při zajišťování osob a věcí, jsou ustanovení, která poskytují prokurátorovi možnost provádět účinnou kontrolu a urychleně zasahovat k včasné nápravě vyskytnuvších se pochybení. Tato oprávnění má prokurátor nejen po zahájení trestního stíhání, ale i tam, kde se k zajišťovacím úkonům přikročilo výjimečně ještě před zahájením trestního stíhání“¹⁹.

Do současné doby byl trestní řád novelizován již sto sedmáctkrát, postupně tedy reaguje na vývoj práva, společnosti a jejich zájmů. Od vstupu České republiky do Evropské unie dne 1.5.2004 trestní právo reaguje i na zájmy Evropské unie. Postupně tak byly do trestního řádu zaneseny pojmy jako zajištění nároku poškozeného i bez návrhu tohoto poškozeného, vyžaduje-li to ochrana jeho zájmů, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení novelou provedenou zákonem č. 178/1990 Sb. Tato novela do trestního řádu zanesla i pojem Odposlech telefonních hovorů pod ustanovení § 88. Mezi další důležité novely patří třeba zákon č. 152/1995 Sb., který přinesl institut zajištění peněžních prostředků na účtu u banky podle § 79a a také bylo upraveno zadržení a záměna zásilky podle § 86 až § 87a. Tato novela především reaguje na nutnost přijmout odpovídající právní úpravu, která by umožňovala účinněji zasahovat proti vyšším formám trestné činnosti, všeobecně označovaným jako organizovaný zločin, a to jak z hlediska

¹⁸ SVOBODA, Jan. *Zajištění věci v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejnská, Katarína, s.19

¹⁹ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), č. 141/1961 Dz

prevence, tak i represe²⁰. Novelou provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. pak byly nově zavedeny instituty zajištění peněžních prostředků na účtu u spořitelního a úvěrního družstva nebo jiných subjektů, které vedou účet pro jiného, blokaci peněžních prostředků penzijního připojištění se státním příspěvkem, blokaci čerpání finančního úvěru a blokaci finančního pronájmu pod § 79b a zajištění zaknihovaných cenných papírů pod § 79c a procesní postupy při jejich aplikaci²¹.

Výrazným zásahem do úpravy zajišťování věcí bylo přijetí zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, který s účinností od 1. 1. 2004 jednak mimo rámec trestního řádu upravil podmínky pro výkon zajištění a správu zajištěného majetku, jednak nově upravil v trestním řádu definované instituty zajištění nároků poškozeného a zajištění výkonu trestu propadnutí majetku²².

Mezi další důležité novely patří určitě zákon č. 253/2006 Sb., který zavedl nové zajišťovací instituty jako zajištění nemovitosti pod § 79d, zajištění jiné majetkové hodnoty pod § 79e a zajištění náhradní hodnoty pod § 79f, jelikož dosavadní právní úprava neumožňovala účinné zajištění nemovitostí, obchodních podílů, pohledávek a jiných hodnot (majetkových práv), které byly získány trestnou činností²³.

Dále bych vyzdvihl zákon č. 55/2017 Sb., který v trestním řádu zrušil dosavadní znění ust. § 78 až § 79g a došlo k novému definování a vymezení pojmů, která se blíží dnešní podobě. Stejně tak došlo k vložení ustanovení § 77b, kde je definována věc důležitá pro trestní řízení. Hlavním cílem navrhované právní úpravy bylo zajistit implementaci směrnice Evropského Parlamentu a Rady

²⁰ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) a další, č. 152/1995 Dz

²¹ Více viz Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 265/2001 Dz

²² SVOBODA, Jan. *Zajištění věcí v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejnská, Katarína, s.20

²³ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 253/2006 Dz

2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii²⁴.

Poslední důležitou novelizací trestního řádu provedenou zákonem č. 287/2018 Sb. byl do trestního řádu zaveden pojem nástroj a výnos z trestné činnosti, se kterými se pracuje dodnes. Tato novela zejména implementovala další požadavky mezinárodního společenství, které se Česká republika zavázala naplňovat, případně se k tomu chystá, ratifikací příslušných úmluv a svým členstvím v Evropské unii.

Český trestní řád, jak je patrné, prošel velkým vývojem a z prvotních základních zajišťovacích úkonů převzatých z trestního řádu Rakouska-Uherska se dostal až do dnešní podoby, kdy jsou možnosti zajišťovacích institutů poměrně široké a v souladu s evropským mezinárodním společenstvím. Zákonodárce se postupným vývojem snažil vybalancovat jak ochranu práv dotčených osob, tak i účinnost procesních postupů orgánů činných v trestním řízení tak, aby byl efektivně plněn účel trestního řádu. Během tohoto vývoje došlo však i k několika přešlapům a chybnému, zavádějícímu, či nedostatečnému výkladu pojmů. I s ohledem na množství novelizací a zásadních změn v zajišťovacích institutech, zejména po roce 1990, může postup zákonodárce působit místy chaoticky a v praxi pro policisty mnohdy znamenat potíže při aplikaci těchto procesních postupů. Současná právní úprava se jeví jako zjednodušená oproti minulým úpravám, avšak v praxi se orgány činné v trestním řízení i nadále setkávají s problémy zejména z důvodu nejednoznačného výkladu některých procesních postupů, tzv. roztříštěnosti zajišťovacích institutů napříč trestním řádem a taky rozdílnými postupy při tzv. přezajišťování.

²⁴ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 55/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 55/2017 Dz

3. Procesní úkony k zajištění věcí v trestním řízení

Procesní úkony zajištění věcí v trestním řízení jsou, jak již bylo řečeno, upraveny v zákoně č. 41/1961 Sb., trestní řád. V tomto předpisu jsou zajišťovací instituty postaveny tak, aby plnili účel, pro který je zákonodárce zavedl. Lze je rozdělit podle účelu na zajišťovací instituty důkazní (k provedení důkazu), reparační (reparace vztahů narušených trestným činem, zejména vedoucí k uspokojení poškozeného) a sankční (potrestání pachatele zásahem do jeho majetkové sféry), ale v praxi často dochází k prolínání účelů a tak se vzájemně kombinují. V rámci této práce bude pracováno zejména s důkazními zajišťovacími instituty, které jsou obsaženy v oddíle čtvrtém až šestém hlavy čtvrté trestního řádu a jejich smyslem je prokázat trestnou činnost jako takovou.

Smyslem těchto institutů je, v souladu s užitým termínem „zajištění“, zajistit, aby bylo posléze možné odčerpat hodnoty nabyté trestnou činností (nebo k této určené či užitě), nahradit z prostředků pachatele škodu, kterou trestnou činností způsobil, či postihnout osobu pachatele na majetku v podobě konkrétní majetkové sankce, ukládané za trestnou činnost, kterou spáchal. To znamená, že jejich využití je vedeno snahou v konečném důsledku změnit majetkovou situaci osoby, jíž je věc zajišťována (nejčastěji pachatele trestné činnosti), ve prospěch oprávněného subjektu, který se liší podle důvodu zajištění. Zajišťovací instituty samy o sobě tuto majetkovou situaci však změnit nemohou a ani nesmějí. Vytvářejí pouze dočasnou záruku toho, že v okamžiku soudního rozhodnutí (jako očekávaného výsledku trestního řízení) bude fakticky existovat majetek, o kterém by mohlo a mělo být určitým zákonem předpokládaným způsobem rozhodováno²⁵.

Reparační procesní postupy jsou v trestním řádu upraveny v ustanoveních § 47 až § 49, slouží k zajištění věcí nebo jejich protihodnoty pro případné vrácení těchto věcí oprávněnému vlastníku, či jinému oprávněnému držiteli, tedy zpravidla

²⁵ VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-551-4. s. 1

poškozenému v trestním řízení. Chrání zájem společnosti na ochraně vlastnického práva²⁶.

Sankční procesní postupy jsou pak v trestním řádu upraveny v ustanoveních § 344a a násl., v § 347 a násl. a v § 358b. a svou podstatou naplňují zájem společnosti na zajištění výkonu očekávaného rozhodnutí v případech, kdy lze předpokládat uložení majetkové sankce.

Jednotlivé účely zajištění se mohou, jak již bylo řečeno, navzájem prolínat, neboť určitá zajištěná věc může kromě důkazní hodnoty mít, a obvykle i mívá, také význam pro poškozeného, kterému po skončení řízení bude vrácena. Rovněž nelze vyloučit, že důkazní funkce zajištění přejde do funkce sankční, a po využití zajištěné věci jako důkazu, dojde k realizaci majetkové sankce z této věci. Lze si také představit změnu důvodů zajištění v případě ztráty nároku poškozeného, či naopak při jeho dodatečném zjištění nebo potvrzení v době, kdy již byla věc zajištěna z jiného důvodu²⁷.

O reparačních a sankčních zajišťovacích institucích může po zahájení trestního stíhání konkrétní osoby rozhodnout soud a v přípravném řízení státní zástupce, což je nepochybně odůvodněno tím, že o ukládání případného peněžitého trestu, nebo propadnutí majetku soud rozhoduje a státní zástupce má právo tento trest navrhnout.

V ustanovení § 77b odst. 1 trestního řádu je definováno, co je věc důležitá pro trestní řízení, jak již bylo uvedeno dříve. Další odstavce tohoto ustanovení pak vymezují další pojmy a upravují procesní postupy - druhý odstavec stanovuje, komu je zajištěna věc, která je součástí majetku ve svěřenském fondu a definuje procesní postup při zajištění věci, u které není známa osoba, které byla zajištěna. Třetí odstavec pak jasně stanovuje, že zajištění věci pro důkazní účely má přednost před jinými důvody zajištění věci a zároveň upravuje postup, jaký má orgán činný v trestním řízení zvolit při změně důvodu zajištění. Důvod zajištění se mění usnesením, proti kterému je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek.

²⁶ SVOBODA, Jan. *Zajištění věci v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejnská, Katarína, s.10

²⁷ SVOBODA, Jan. *Zajištění věci v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejnská, Katarína, s.11

To ovšem neplatí pro věci, které jsou zajištěny k důkazním účelům a zároveň jsou splněny podmínky pro propadnutí nebo zabránění věci. Čtvrtý odstavec pak stanovuje, že není třeba zajistit věc bezcennou, nebo věc, jejíž zajištění je z jiných důvodů neúčelné.

Další procesní postupy a vymezené pojmy jsou však uvedeny v ustanovení § 79b trestního řádu, ve kterém je upraveno doručování rozhodnutí o zajištění věci a vyrozumívání o něm, jakož i o povinnosti orgánu odlišného od orgánu činného v trestním řízení (např. katastrálního úřadu, správce evidence investičních nástrojů, banky nebo jiné finanční instituce), který provádí zajištění, učinit vše potřebné k zajištění výkonu usnesení o zajištění²⁸. Toto ustanovení bylo do trestního řádu vloženo spolu s úpravou současného znění institutů zajištění nástroje a výnosu z trestné činnosti.

V ustanovení § 79e trestního řádu se souhrnně vymezují účinky zajištění a v ustanovení § 79f trestního řádu se uvádějí podmínky pro zrušení nebo omezení zajištění věci.

V další kapitole se dále zaměřím na zajišťovací instituty, které může použít orgán činný v trestním řízení (především policejní orgán) již ve fázi prověřování, tedy před zahájením trestního stíhání určité osoby. Po potreby této práce budou tyto rozděleny na úkony k zajištění věci pro důkazní účely, zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti, zajištění náhradní hodnoty, úkony, jejichž podstatou jsou prohlídky a na úkony k zajištění zásilek.

²⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 776

3.1. Úkony k zajištění věci pro důkazní účely

3.1.1. Předložení a vydání věci

Ustanovení dle § 78 odst. 1 trestního řádu říká, že kdo má u sebe věc, která může sloužit pro důkazní účely, je povinen ji na vyzvání předložit soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; je-li ji nutno pro účely náležitého zjištění skutečností důležitých pro trestní řízení zajistit, je povinen takovou věc na vyzvání těmto orgánům vydat. Při vyzvání je třeba ho upozornit na to, že nevyhoví-li výzvě, může mu být věc odňata (§ 79), jakož i na jiné následky nevyhovění (§ 66). Vyzvat k předložení nebo vydání věci je oprávněn předseda senátu, v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán. Vyzvání může proběhnout i ústně, není ani potřeba sepsání speciálního formuláře, postačí, když bude výzva součástí protokolu jiného úkonu.

Vydání věci je tzv. ediční povinností a je jedním z projevů povinnosti občanů pomáhat k dosažení účelu trestního řízení dle § 1 odst. 2 trestního řádu. Vztahuje se na každého, fyzickou i právnickou osobu, vyjma osob uvedených v ustanovení § 10 trestního řádu (vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení). Jak je uvedeno v § 78 odst. 1, v případě, kdy osoba nevyhoví výzvě k vydání věci, může jí být věc odňata dle § 79. Zároveň může být udělena pořádková pokuta dle § 66, kdy tato opatření se vzájemně nevylučují, mohou být tedy použity současně. Při vydání věci není vydáváno usnesení a není tedy připuštěn běžný stížnostní režim. Rozhodnutí má procesní formu opatření, pokud jde o výzvu k předložení nebo vydání věci.

Ustanovení § 78 odst. 2 říká, že povinnost podle odstavce 1 se nevztahuje na listinu nebo na jiný hmotný nosič obsahující obrazový, zvukový nebo datový záznam, jejichž obsah se týká okolnosti, o které platí zákaz výslechu, ledaže došlo k zproštění povinnosti zachovat věc v tajnosti nebo k zproštění povinnosti mlčenlivosti, což v praxi znamenají okolnosti, týkající se utajovaných informací zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, nebo okolností zasahujících do státem uložené nebo uznané povinnosti mlčenlivosti.

Ustanovení § 78 odst. 3 pak říká, že nikoho nelze nutit, aby předložil nebo vydal věc, jež v době, kdy je požádáno o její předložení nebo vydání, může sloužit jako důkaz proti němu nebo proti jeho osobě blízké; tím nejsou dotčena ustanovení o odnětí věci, domovní prohlídce, prohlídce jiných prostor a pozemků a osobní prohlídce. Proti takové osobě, která neuposlechne výzvu k vydání, nelze aplikovat ust. § 66 (pořádková pokuta), lze však uplatnit příkaz k odnětí věci dle ustanovení § 79. Ústavní soud ČR spatřuje v takovém donucování porušení zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* (nikdo není povinen sám sebe obžalovávat)²⁹. K tomuto se dále vyjadřuje Šoula ve svém článku, kde říká: „Z pohledu zásady zákazu donucování k sebeobviňování je důležité, zda ze strany subjektu, na který je působeno trestním úkonem, musí dojít k aktivnímu nebo pasivnímu jednání. Subjekt, na který je působeno trestním úkonem orgánů činných v trestním řízení, může s ohledem na zásadu „*nemo tenetur se ipsum accusare*“ odmítnout aktivní jednání, které by mohlo zapříčinit jeho usvědčení. K tomuto aktivnímu jednání nemohou být osoby, které by si způsobily trestní stíhání, donucovány za pomoci pořádkové pokuty, překonání odporu, či jakýmkoliv jiným způsobem, přičemž je nutné podotknout, že za aktivní jednání se nepovažuje dostavení se na prováděný úkon“³⁰.

Pokud je potřebné pro účely zabránění zmaření výkonu propadnutí nebo zabránění věci, může orgán činný v trestním řízení (soud, státní zástupce nebo v přípravném řízení policejní orgán) dle ustanovení § 78 odst. 4 vydat příkaz, kdy osoba, již byla věc zajištěna, nesmí po dobu zajištění takovou věc převést na jinou osobu nebo ji zatížit. Právní jednání učiněné v rozporu s tímto zákazem je neplatné; soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu. O tom je třeba tuto osobu poučit. Takový postup zákon připouští tehdy, je-li to potřebné pro zabránění zmaření propadnutí či zabránění věci, zajištění věci tedy musí mít kromě důkazního i tyto účely. V praxi je běžné, že dochází k zajištění věci jako důkazu, avšak současně je tato věc, například konkrétní bankovky, automobil, či výpočetní technika, také výnosem či nástrojem trestné činnosti a orgány činné v trestním řízení již v době zajištění

²⁹ Více viz Nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 2005, sp. zn. II. ÚS 255/05

³⁰ ŠOULA, Martin. *Zákaz donucování k sebeobviňování, neboli nemo tenetur se ipsum accusare* [online]. 31.7.2017 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakaz-donucovani-k-sebeobvinovani-neboli-nemo-tenetur-se-ipsum-accusare-106194.html>

těchto věcí vědí o tom, že po provedení důkazu bude navrhováno propadnutí či zabrání takových věcí. Aby nedošlo ke zmaření uvedeného postupu, je orgánům činným v trestním řízení umožněno vydat dle § 78 odst. 4 tr. řádu zmiňovaný příkaz. Pokud je příkaz vydán a osobě, již byla věc zajištěna, sdělen, je právní jednání učiněné v rozporu s vysloveným zákazem neplatné. Jedná se o neplatnost absolutní, ke které soud přihlíží i bez návrhu, o čemž je třeba osobu, která věc vydala nebo jí byla odňata poučit³¹.

V ustanovení § 78 odst. 5 se uvádí, že osobě, která předložila nebo vydala věc, jež může sloužit pro důkazní účely, vydá orgán, který úkon provedl, ihned písemné potvrzení o převzetí věci nebo opis protokolu; věc v nich musí být dostatečně přesně popsána, tak, aby bylo možné určit její totožnost. Toto policejní orgán osobě vydá, i když o to nežádá. Věc musí být v protokolu dostatečně popsána, aby nemohlo dojít k zaměnění s jinou věcí. Stejně tak sepíše policejní orgán protokol o pouhém předložení věci, kdy postačí věc ohledat či identifikovat (není potřeba zajišťovat), tento však osobě, která jej předložila, vydávat nemusí.

Vydanou věc převezme orgán, kterému byla vydána, do úschovy, jak uvádí ustanovení § 78 odst. 6. Jelikož se zajištěním nemění vlastnická práva na věc až do případného rozhodnutí soudu, musí se o věc zajišťující orgán starat tak, aby nebyla znehodnocena a mohla sloužit k účelu, pro který byla zajištěna. Pokud byla věc zajištěna pro důkazní účely a po provedení potřebných úkonů není uvažováno o jejím propadnutí či zabrání, bude věc vrácena osobě, která ji vydala, či osobě, která na ni má vlastnické právo, o kterém není pochyb. Se správou a uskladněním věcí bývají v praxi často problémy, zejména s prostory. Například některé nebezpečné látky totiž vyžadují speciální režim úschovy a policie naráží na nedostatečné prostory pro tyto potřeby.

V ustanovení § 78 odst. 7 se pak uvádí, že osoba, které byla věc zajištěna, má právo kdykoli žádat o vrácení takové věci. O takové žádosti musí orgán činný v trestním řízení uvedený v odstavci 1 neodkladně rozhodnout. Byla-li žádost

³¹ SVOBODA, Jan. *Zajištění věci v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejnská, Katarína, s.54,55

zamítnuta, může ji tato osoba, neuvede-li v ní nové důvody, opakovat až po uplynutí 30 dnů od právní moci rozhodnutí.

Zajišťovací úkon dle § 78 trestního řádu je s přehledem nejužívanější zajišťovací institut v trestním řízení, mimo běžnou praxi je toto zakotveno i v ustanovení § 77b trestního řádu, kde je uvedeno, že má zajištění věci pro důkazní účely přednost před jinými důvody zajištění věci, tedy před zajištěním jako nástroj či výnos z trestné činnosti, či jako náhradní hodnota za ně. Důvod zajištění lze však v průběhu trestního řízení změnit a to vydáním usnesení. Měnit důvod zajištění není třeba v případě, kdy jsou splněny podmínky pro uložení sankce propadnutí věci nebo jejího zabránění, byla-li zajištěna k důkazním účelům³².

3.1.2. Odnětí věci

Ustanovení § 79 odst. 1 trestního řádu říká, že nebyla-li věc, která může sloužit pro důkazní účely, na vyzvání předložena nebo vydána tím, kdo ji má u sebe, může mu být na příkaz předsedy senátu a v přípravném řízení na příkaz státního zástupce nebo policejního orgánu odňata. Policejní orgán potřebuje k vydání takového příkazu předchozí souhlas státního zástupce; bez předchozího souhlasu může být příkaz policejním orgánem vydán jen tehdy, jestliže nelze předchozího souhlasu dosáhnout a věc nesnese odkladu.

Odnětí věci je již důraznější zajišťovací opatření a jeho užití je bezprostředním důsledkem neuposlechnutí výzvy k vydání věci dle ustanovení § 78 trestního řádu a nastupuje jako sankce za účelem zajištění věci důležité pro trestní řízení³³. Odnětí věci je tedy možné provést za předpokladu, kdy jde o věc, která je důležitá pro trestní řízení; ten, kdo ji má u sebe, byl vyzván k jejímu vydání; tato osoba věc po výzvě nevydala; na věc se nevztahuje ustanovení § 78 odst. 2 trestního řádu a byl vydán příkaz k jejímu odnětí. Odnětí věci je možné provést v jakékoliv fázi trestního řízení.

Policejní orgán potřebuje k vydání příkazu k odnětí věci předchozí souhlas státního zástupce, jenž má formu opatření. K vydání předchozího souhlasu

³² NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. 2017. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 209

³³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 774

přistoupí státní zástupce jen na základě znalosti skutkového stavu, kterou získá ze spisu nebo ve výjimečných případech z informace policejního orgánu a kterou popřípadě upřesní dotazy. Státní zástupce ověří po předložení příslušného záznamu, protokolu nebo jiného dokladu, při prověrce spisu nebo zpracování obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, návrhu na potrestání nebo jiného rozhodnutí, zda informace v žádosti o předchozí souhlas odpovídala skutečnosti a zda úkon, k němuž dal souhlas, byl proveden podle zákona³⁴. V praxi byla řešena otázka, zda je možné vydat takový příkaz (případně předchozí souhlas) státního zástupce ústně, případně telefonicky, a s ohledem na potřebu akceschopnosti orgánů činných v trestním řízení, byl takový postup akceptován. V rámci prověřování se v praxi stává poměrně běžně, že policejní orgán věci důležité pro trestní řízení zjistí na místě činu, případně jejich držba konkrétní osobou vyplyne z úkonu trestního řízení v terénu, a v těchto případech nelze požadovat po orgánech činných v trestním řízení, aby ihned zajišťovaly písemné vyhotovení příkazu k odnětí věci. Taková situace je proto řešena vydáním ústního příkazu, který je následně písemně vyhotoven a doručen osobě, která věc vydala. Souhlas státního zástupce je policejním orgánem opatřován obvykle telefonicky a i tento souhlas je následně vyhotovován písemně³⁵.

Dále je třeba upřesnit, za jakých podmínek je možné věc odejmout bez předchozího souhlasu státního zástupce za předpokladu, že věc nesnese odkladu. Věc nesnese odkladu v tom případě, když je třeba věc důležitou pro trestní řízení odejmout ihned, neboť např. hrozí její zničení, poškození nebo zašantročení. Nemožnost dosáhnout předchozího souhlasu státního zástupce je tu tehdy, když to nebylo možné ani např. telefonicky. Obě tyto podmínky musí být splněny zároveň³⁶.

V ustanovení § 79 odst. 3 se uvádí, že k odnětí věci se podle možností přibere osoba, která není na věci zúčastněna. Slova podle možností je třeba vykládat tak,

³⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1023

³⁵ SVOBODA, Jan. *Zajištění věci v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejnská, Katarína, s.60, 61

³⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1023–1024

že od přibrání nezúčastněné osoby je možno upustit jen zcela výjimečně (např. v případech, kdy je třeba odnětí věci vykonat ihned, neboť hrozí její zničení nebo ztráta a žádná nezúčastněná osoba není k dispozici)³⁷.

O provedení odnětí věci se pořídí protokol, který musí obsahovat též dostatečně přesný popis odňaté věci, který by umožnil určit její totožnost. Osobě, již byla věc odňata, vydá orgán, který úkon provedl, ihned písemné potvrzení o převzetí věci nebo opis protokolu³⁸. Toto policejní orgán osobě vydá, i když o to nežádá.

Na odňatou věc se dále aplikují ustanovení § 78 odst. 4 až 7 trestního řádu. V praxi se k odnětí věci nepřístupuje často, z naprosté většiny je totiž výzva k vydání věci dle ust. § 78 tr. řádu účinná a věc je následně dobrovolně vydána.

3.2. Zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti

Současné znění ustanovení § 79a až § 79f trestního řádu upravuje zajištění věcí, o nichž zjištěné skutečnosti nasvědčují, že jsou nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti jednotně, přičemž jsou upraveny pouze určité odchylky od obecného zajišťovacího institutu (§ 79a tr. řádu) ve vztahu k některým druhům věcí (např. u movitých hmotných věcí je třeba jejich fyzické odnětí z dispozice dotčené osoby)³⁹. Jak již bylo vyjasněno, v ustanovení § 77b trestního řádu se uvádí, že zajištění pro důkazní účely má vždy přednost před ostatními důvody zajištění. Zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti, případně jako náhradní hodnoty za ně, se tedy užije, nepřipadá-li v úvahu zajištění věci jako důkazu.

V ustanovení § 79a trestního řádu stojí, že nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že určitá věc je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán rozhodnout o zajištění takové věci. Policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Předchozího souhlasu státního

³⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1024

³⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 349

³⁹ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 55/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 55/2017 Dz

zástupce není třeba v naléhavých případech, které nesnesou odkladu. Policejní orgán je v takovém případě povinen do 48 hodin své rozhodnutí předložit státnímu zástupci, který s ním buď vysloví souhlas, nebo je zruší. Proti rozhodnutí o zajištění je přípustná stížnost. Otázkou zůstává, proč zákonodárce poslední větu o stížnostním režimu znovu uvedl jako samostatný odstavec 5 stejného ustanovení.

Slovní obrat „nasvědčují-li zjištěné skutečnosti“ připouští jistou míru pravděpodobnosti v daný okamžik procesních postupů. Postačí tedy předpoklad, podle kterého policejní orgán přistoupil k využití tohoto zajišťovacího institutu, nemusí se jednat o konečný závěr a v průběhu dalšího řízení se mohou okolnosti změnit⁴⁰. Usnesení pak pracuje s definovanými pojmy v ustanoveních § 135a a § 135b trestního zákoníku.

Policejní orgán o zajištění rozhoduje usnesením. V ustanovení § 79a odst. 2 trestního řádu se pak uvádí, že rozhodnutí (usnesení) o zajištění nebo v připojených listinách je zapotřebí náležitě a nezaměnitelně vymezit věci podléhající zajištění. Je-li zajišťováno právo, může být zajištěno i právo teprve v budoucnu vzniklé. V usnesení o zajištění se tomu, komu byla věc zajištěna, zakáže, aby po oznámení usnesení takovou věc převedl na jiného nebo ji zatížil, a je-li zajištěna hmotná věc, také, aby ji záměrně poškozoval nebo ničil. Je-li to zapotřebí pro účely zajištění nebo správy zajištěné věci, lze v usnesení o zajištění věci nebo i v dodatečném usnesení zakázat nebo omezit také výkon dalších práv souvisejících se zajištěnou věcí, a to včetně práv teprve v budoucnu vzniklých (např. právo na podíl na likvidačním zůstatku, které je samostatně převoditelným právem spojeným s podílem v obchodní korporaci, a jako takové musí být zajištěno samostatně)⁴¹, jakož i vyzvat k vydání všech listin nebo jiných hmotných nosičů, jejichž předložení je nutné k uplatnění určitého práva k zajištěné věci, s upozorněním na následky nevyhovění takové výzvě ve stanovené lhůtě

⁴⁰ Více viz Nález Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2018, sp. zn. II. ÚS 1367/17.

⁴¹ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 55/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 55/2017 Dz

(pořádková pokuta dle ust. § 66 trestního řádu a odnětí věci dle ust. § 79 trestního řádu).

Ustanovení § 79a odst. 3 pak uvádí, že v rozhodnutí (usnesení) o zajištění se tomu, komu byla věc zajištěna, dále uloží, aby orgánu činnému v trestním řízení, který rozhodl o zajištění, do 15 dnů od oznámení rozhodnutí sdělil, jaká práva třetích osob se váží k zajištěné věci, zda je jiným způsobem omezen výkon práva s ní nakládat, a bylo-li zajištěno majetkové právo, též kdo je osobou povinnou poskytnout odpovídající plnění, s upozorněním na následky nevyhovění takové výzvě ve stanovené lhůtě (pořádková pokuta dle ust. § 66 trestního řádu).

V odstavci 4 tohoto ustanovení je upravena povinnost orgánů činných v trestním řízení a orgánů a osob příslušných k provedení zajištění učinit vše potřebné k tomu, aby rozhodnutí (usnesení) o zajištění věci bylo vykonáno (např. učiněním poznámky v katastru nemovitostí, zmrazením peněžních prostředků na účtu, zajištěním práva majitele nakládat se zaknihovanými cennými papíry).

Podstatou zajišťovacích institutů (tj. nejen podle § 79a a násl. tr. řádu) je zabránit aktuálnímu disponentovi věci (nejčastěji vlastníkovi) odejmout tuto věc z dosahu orgánů činných v trestním řízení, neboť právě výsledek trestního řízení má ovlivnit další osud věci (včetně možné změny vlastnictví). Připomeňme si, že konečným smyslem zajištění nástrojů a zejména výnosů z trestné činnosti je tyto následně odčerpat v hodnotě, v jaké se podařilo jejich existenci prokázat. Je tedy více než žádoucí, aby byl předmět zajištění po celou dobu trestního řízení (za nezměněné důkazní situace) zachován minimálně v takové podobě a hodnotě, v jaké se jej podařilo zajistit. Instituty zajištění tak přechodně zasahují do vlastnického práva dotčené osoby a znemožňují tím jeho plný výkon⁴².

Specifická povaha peněz pak umožňuje, aby peníze mohly být ponechány v oběhu a nemusely být vybrány a dány do úschovy orgánům činným v trestním řízení, jak to předpokládá § 78 a § 79 tr. řádu. Zamezuje se ovšem dispozice s penězi. Podstata tohoto institutu záleží v tom, že peníze na účtu se neodejmou, ale

⁴² VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-551-4. s. 57

konkrétní osobě se zakáže jakákoliv dispozice s prostředky na účtu, nasvědčující-li zjištěné skutečnosti tomu, že jsou nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti⁴³.

Ustanovení § 79b trestního řádu podrobně a souhrnně upravuje doručování rozhodnutí o zajištění věci (které není možné vzít orgány činnými v trestním řízení do úschovy a jejich správu či evidenci vede jiný orgán veřejné moci nebo jiná osoba) a vyrozumívání o něm, jakož i povinnost orgánu odlišného od orgánu činného v trestním řízení (např. katastrálního úřadu, správce evidence investičních nástrojů, banky nebo jiné finanční instituce), který provádí zajištění, učinit vše potřebné k zajištění výkonu usnesení o zajištění⁴⁴.

Ustanovení § 79c trestního řádu pak upravuje samotné provedení zajištění movitých věcí. Zajištění movité věci je úkonem, který slouží k zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti, pokud nepřichází v úvahu její zajištění jako věci, která může sloužit pro důkazní účely⁴⁵. V odstavci 1 se uvádí, že kdo má u sebe movitou věc, která může podléhat zajištění, je povinen takovou věc na vyzvání předsedy senátu a v přípravném řízení státního zástupce nebo policejního orgánu vydat; pokud ji nevydá, může mu být odňata. Na postup při vydání a odnětí movité věci se *a simili* použijí obdobně § 78 a 79 trestního řádu.

V odstavci 2 se uvádí, že orgán činný v trestním řízení příslušný k vydání příkazu k odnětí věci může při posouzení všech rozhodných okolností ponechat movitou věc na místě, kde se nachází, pokud

- a) odnětí takové věci by vedlo k jejímu znehodnocení nebo k znehodnocení věci, s níž je funkčně spojena,
- b) odnětí takové věci by bylo spojeno s nepřiměřenými technickými obtížemi,
- c) jde o věc vyžadující zvláštní péči nebo je péče o ni spojena s nepřiměřenými náklady, nebo

⁴³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 775

⁴⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 776, 777

⁴⁵ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, ISBN 978-80-7380-677-4, s. 214

d) jde o věc nepatrné hodnoty

V odstavci 3 se uvádí, že pokud orgán činný v trestním řízení ponechá movitou věc na místě, kde se nachází, uvede tuto skutečnost spolu s důvodem takového postupu do protokolu o jejím vydání a movitá věc se popíše tak, aby nebyla zaměnitelná s věcmi jinými. Orgán, který vydal příkaz k zajištění movité věci, zároveň přikáže zdržení se nakládání s ní a zároveň zakáže, aby s věcí bylo jakkoli právně jednáno nebo fakticky nakládáno způsobem, který by vedl k zmaření účelu jejího zajištění. Příkaz působí vůči všem a je účinný okamžikem vyvěšení na místě, kde se movitá věc nachází. Příkaz musí obsahovat poučení, včetně upozornění na následky spojené s porušením zákazu. Právní jednání učiněné v rozporu se zákazem uvedeným v příkazu je neplatné. Movitá věc ponechaná na místě se označí tak, aby bylo zřejmé, že se na ni vztahuje příkaz ke zdržení se nakládání s věcí⁴⁶.

Orgán činný v trestním řízení je oprávněn kdykoli své původní rozhodnutí o ponechání movité věci na místě změnit a vyzvat k vydání movité věci nebo rozhodnout o jejím odnětí, pokud je to potřebné z hlediska účelu jejího zajištění⁴⁷.

Odstavce 2 až 6 se dále specificky týkají hmotných movitých věcí. Samotná hmotná movitá věc, jež může podléhat zajištění, je, jak již bylo zmíněno, osobě odnímána v režimu § 78 a 79 tr. řádu, přičemž lze předpokládat, že zpravidla dojde nejprve k vydání nebo odnětí věci, a teprve následně bude vyhodnocována povaha věci a bude volen režim zajištění – buď k důkazním účelům, nebo jako nástroj nebo výnos z trestné činnosti. Po vydání nebo odnětí věci je tak třeba tyto otázky vyhodnotit a do 96 hodin případně vydat usnesení o zajištění⁴⁸, což je uvedeno v ustanovení § 79c odst. 5. V praxi si lze představit situaci, kdy policejní orgán při výkonu domovní prohlídky odejme věc, která není věcí důležitou pro trestní řízení z důkazních důvodů, musí následně o zajištění takové věci rozhodnout usnesením podle § 79a odst. 1 tr. řádu nebo § 79g odst. 1 tr. řádu a to

⁴⁶ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. 2017. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 215

⁴⁷ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. 2017. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 215

⁴⁸ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 55/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 55/2017 Dz

v dané lhůtě 96 hodin od úkonu vydání, či odnětí. Tímto vzniká otázka, zda je tato lhůta dostatečná, protože v rámci velkých realizací, kdy v jeden okamžik probíhají domovní prohlídky, či prohlídky jiných prostor na mnoha místech a je při nich zajištěno velké množství věcí, dat a listin, je velmi časově i administrativně náročné zajištěné věci vyhodnotit a ve lhůtě rozhodnout, zda se jedná o důkazy, či o nástroje a výnosy z trestné činnosti a toto může trvat i několik měsíců. Zajištění pro důkazní účely má však vždy přednost před jinými důvody a důvod zajištění lze během trestního řízení měnit usnesením. Pokud však policejní orgán již v době zajištění ví o skutečnostech, kvůli kterým konkrétní věc bude nástroj či výnos, měl by dodržet danou lhůtu 96 hodin. K avizované délce lhůty se zákonodárce blíže nevyjadřuje. Lze se domnívat, že byla zvolena jako dostatečná pro v ní očekávaný postup rozhodovacího orgánu, který by měl v jejím průběhu vyhodnotit charakter zajištěné věci. Podle současně převládajícího názoru právní praxe se jedná o lhůtu pořádkovou, sám trestní řád s jejím uplynutím nespojuje žádné sankce. (Její nedodržení by proto nemělo mít za následek např. povinnost vrácení věci.) Přesto je nutné ji dodržovat, nevyskytnou-li se vážné důvody, které tomu zabrání⁴⁹. V praxi se však po velkých realizacích, při kterých je zajištěno značné množství věcí, ještě dlouhou dobu vyhodnocují zajištěné věci a listiny, a tak jsou přednostně všechny tyto věci zajištěny pro důkazní účely a v průběhu řízení pak bývají přezajišťovány po vyhodnocení důkazů.

Podle zmiňovaných ustanovení se postupuje i při zajišťování nemovitosti. Jestliže tedy rozhodující orgán zjistí, většinou nahlédnutím do příslušného veřejného seznamu, tj. nejčastěji katastru nemovitostí, že existuje nemovitá věc, která splňuje podmínky pro zajištění podle § 79a odst. 1 tr. řádu (potažmo § 79g odst. 1 tr. řádu), postupuje standardním způsobem popsáním výše, tj. vydá zajišťovací usnesení s důrazem na řádný popis předmětu zajištění. V případě zajišťování nemovité věci bývá nejčastěji výrokem omezováno právo s nemovitostí nakládat, tj. tuto zatížit či převést. Ve skutečnosti tedy dochází pouze k tzv.

⁴⁹ VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-551-4. s. 114

administrativnímu zajištění nemovitosti, tj. k její právní blokaci v katastru nemovitosti, aniž by tím bylo vlastníku znemožněno tuto nemovitost užívat⁵⁰.

Ustanovení § 79d trestního řádu upravuje ohledání nemovité věci. Orgán činný v trestním řízení z katastru nemovitostí zjistí existenci zajišťované nemovitosti, ale nezjistí nic o jejím stavu, či vhodnosti k naplnění účelu zajištění a pro tato zjištění se přistupuje k ohledání nemovité věci. Úprava ohledání nemovité věci se z hlediska orgánů povolujících ohledání připodobňuje domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor a pozemků. Policejní orgán k ohledání přistoupí po vydání příkazu ze strany soudce. V ustanovení se dále upřesňují důvody, ze kterých by mělo být k ohledání přistoupeno a upravuje, že může být i k ohledání přibrána osoba odborně způsobilá k posouzení jejího stavu a ocenění. Je-li při ohledání nemovité věci zjištěna movitá věc anebo stroj nebo jiné upevněné zařízení, které jsou součástí nemovité věci a jsou oddělitelné, u nichž jsou dány důvody pro jejich zajištění podle § 79a trestního řádu, lze postupovat obdobně podle § 79c odst. 2 až 5 i bez vydání příkazu k domovní prohlídce nebo prohlídce jiných prostor a pozemků. Pokud je však třeba z takové nemovitosti fakticky odejmout movité věci k důkazním nebo jiným účelům, je k tomu třeba mít příslušný příkaz k prohlídce, neboť příkaz k ohledání nemovitosti slouží k jiným účelům.

Z uvedeného tedy vyplývá, že ohledání nemovité věci dle ustanovení § 79d trestního řádu slouží výhradně k naplnění smyslu a účelu zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti, zejména pak k posouzení stavu nemovitosti (např. za účelem jejího prodeje), neslouží k zajišťování důkazů.

V ustanovení § 79e trestního řádu jsou upraveny účinky zajištění. Zákonodárce se dostupnými prostředky snaží zabránit různorodé manipulaci s předmětem zajištění do doby, než o něm bude v trestním řízení rozhodnuto odpovídajícím konečným způsobem. Proto trestní řád některá jednání výslovně zakazuje a některá podmiňuje souhlasem předsedy senátu či státního zástupce, stejně tak

⁵⁰ VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-551-4. s. 121

jako ukládá některé povinnosti přímo subjektům, které se podílejí na realizaci zajištění.

Ve zkratce lze říci, že v odst. 1 se omezuje jednání osoby, které byla věc zajištěna a pokud se pokusí věc vyjmout z moci orgánu činných v trestním řízení právním jednáním (změna vlastníka věci, prodej věci), toto jednání je neplatné. V odst. 2 se pak upravuje situace, kdy samotnému rozhodnutí o zajištění předchází exekuční nebo insolvenční řízení nebo veřejná dražba. Pokud tomu tak je, zúčastněné subjekty mohou podstoupit další kroky jen po předchozím souhlasu předsedy senátu, nebo státního zástupce. V odst. 3 se připisuje subjektům vedoucím předmětnou evidenci (zajištěné věci) určitou „hlídací funkci“, resp. těmto znemožňuje postupovat způsobem pro ně jinak obvyklým (upraveným tím kterým zákonem o té které evidenci), když jejich další postup dotýkající se zajišťované věci podmiňuje souhlasem orgánů činných v trestním řízení⁵¹. Zákonodárce zde nspecifikuje subjekty vedoucí evidence jejich výčtem pro aplikaci tohoto ustanovení i na subjekty vzniklých v budoucnu. V odst. 4 pak stanoví, že byl-li podle katastrálního zákona podán návrh na zápis práv k nemovité věci do katastru nemovitostí na základě právního jednání osoby, již byla nemovitá věc zajištěna, před vydáním usnesení o jejím zajištění, a do doby vydání usnesení o jejím zajištění o něm nebylo příslušným orgánem pravomocně rozhodnuto, ztrácí podaný návrh své právní účinky ke dni nabytí právní moci usnesení o jejím zajištění. Odstavec 5 tohoto ustanovení stanoví, že je-li zajištěna pohledávka na účtu, zajištění se vztahuje na peněžní prostředky, které se nacházejí na účtu v okamžiku, v němž je bance nebo jinému subjektu, který vede účet pro jiného, doručeno rozhodnutí o jejich zajištění, až do výše částky uvedené v tomto rozhodnutí a jejího příslušenství, případně i na peníze v budoucnu došlé, pokud je v rozhodnutí vyšší částka, než zůstatek peněžních prostředků v době zajištění.

Ustanovení § 79f trestního řádu pak upravuje situaci, kdy zajištění věci již není potřeba nebo není potřeba ve stanoveném rozsahu. Jedna ze základních povinností orgánů činných v trestním řízení ve vztahu k zajištění je přezkoumávat

⁵¹ VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-551-4. s. 91

trvající důvody pro zajištění, stejně tak jako trvající důvody pro zajištění ve zvoleném rozsahu. Oboje závisí na vývoji důkazní situace od okamžiku zajištění⁵². Důvod zajištění se tak může měnit či zcela odpadnout, stejně tak jako potřeba zajistit určitou konkrétní výši majetkové hodnoty. Existují dvě možnosti, na základě kterých rozhodující orgán zruší nebo omezí zajištění. Buď tak bude postupovat po vyhodnocení dostupných důkazů z úřední povinnosti, nebo tak učiní na základě žádosti osoby, již byla věc zajištěna. Jeho postup musí být nicméně pokaždé odůvodněn konkrétními důkazy, které vyústily v takové rozhodnutí, tj. které zapříčinily změnu rozhodnutí původního. Postupuje-li rozhodující orgán na základě žádosti, rozhoduje podle § 79f odst. 2 ve spojení s odst. 3 téhož ustanovení tr. řádu. Postupuje-li z úřední povinnosti, rozhoduje podle § 79f odst. 3 tr. řádu⁵³.

3.3. Zajištění náhradní hodnoty

Ustanovení § 79g trestního řádu upravuje zajištění věcí, které sami o sobě nemají s danou trestnou činností nic společného, ale mohou sloužit jako náhradní hodnota za nástroje a výnosy z trestné činnosti, které se nepodařilo zajistit.

Nelze-li zajistit věc, která je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti, může být místo ní zajištěna náhradní hodnota, která odpovídá, byť jen zčásti, její hodnotě; přitom se postupuje obdobně podle příslušných ustanovení upravujících zajištění věci, která je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti (§ 79a až 79f tr. řádu). Náhradní hodnotu lze zajistit osobě, která měla povinnost strpět zajištění původní věci. Ve své podstatě jde o odkazovací ustanovení.

Uvedené ustanovení reaguje na požadavky plynoucí z mezinárodních dokumentů (např. Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu publikované pod 233/97 Sb.) zajišťovat a následně konfiskovat nejen majetek, který je výnosem z trestné činnosti, ale v případě, že z nejrůznějších důvodů nelze

⁵² VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-551-4. s. 96

⁵³ VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-551-4. s. 96

zajistit výnos z trestné činnosti (např. z důvodu zničení, zužitkování apod.), zajistit a následně konfiskovat ekvivalent takového výnosu. Proto zákonodárce doplnil do trestního řádu speciální institut umožňující zajištění náhradní hodnoty v případě, že nelze zajistit věc, která je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti. Náhradní hodnotu lze zajistit vždy pouze u té osoby, která měla povinnost strpět zajištění původní hodnoty; takovou osobou může být podle okolností i jiná osoba než obviněný⁵⁴.

3.4. Úkony, jejichž podstatou jsou prohlídky

3.4.1. Domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků

Ustanovení § 82 až § 85b vycházejí při úpravě domovní prohlídky, osobní prohlídky a prohlídky jiných prostor (tj. prostor nesloužících k bydlení) a pozemků, které představují tradiční a významný zajišťovací prostředek, ze zásady, že prohlídka znamená vážný zásah do svobody osobní i domovní a připouští se proto jen v míře nejnutnější a za přesně stanovených podmínek⁵⁵.

Účelem domovní prohlídky je tedy zajištění osoby nebo věci, které jsou důležité pro trestní řízení. Předpokladem pro vykonání domovní prohlídky je důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydlí) je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení, jak je uvedeno v ustanovení § 82 odst. 1 tr. řádu. Z důvodů uvedených v odstavci 1 lze vykonat i prohlídku prostor nesloužících k bydlení (jiných prostor) a pozemků, pokud nejsou veřejně přístupné. Pojem byt se vykládá extenzivně. Rozumí se jím i sklep a půda příslušející k bytu, garáž, která je součástí bytu apod. Bytem se rozumí i rekreační chata a chalupa. Trestní řád výslovně neuvádí, co jsou to jiné prostory nesloužící k bydlení. Takovými prostorami budou např. dílny, kanceláře, skladiště, samostatně stojící garáže, které nejsou součástí bytu apod. V konkrétním případě může být sporné, kdy jde o „obydlí“ a kdy o „jinou prostorou

⁵⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 780

⁵⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-278-3. s. 353

nesloužící k bydlení“. Tak např. automobil bude jiným prostorem nesloužícím k bydlení, který není veřejně přístupný za podmínky, že nejde o obytný přívěs, který k bydlení slouží⁵⁶.

Ustanovení § 83 tr. řádu stanovuje, že nařídit domovní prohlídku je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. V neodkladných případech tak může namísto příslušného předsedy senátu nebo soudce učinit předseda senátu nebo soudce, v jehož obvodu má být prohlídka vykonána (§ 18 tr. řádu). Příkaz k domovní prohlídce musí být vydán písemně a musí být odůvodněn. Doručí se osobě, u níž se prohlídka koná, při prohlídce, a není-li to možné, nejpozději do 24 hodin po odpadnutí překážky, která brání doručení. Je-li více uživatelů, stačí příkaz doručit kterékoli z nich. Doručení je možné provést při prohlídce. Na příkaz předsedy senátu nebo soudce vykoná domovní prohlídku policejní orgán.

Oproti domovní prohlídce má však prohlídka jiných prostor a pozemků určitou zvláštnost v povolovacím režimu (§ 83a trestního řádu). Obecně k jejímu výkonu vydává příkaz předseda senátu a v přípravném řízení soudce. Ovšem policejní orgán ji může provést i bez tohoto příkazu v případě, že příkazu nelze dosáhnout a věc nesnese odkladu. Policejní orgán je však povinen si bezodkladně takový souhlas prostřednictvím státního zástupce opatřit. Pokud mu souhlas s tímto úkonem nebyl udělen ani dodatečně, výsledky takového procesního úkonu nesmí použít v trestním řízení. Jde o určitou anomálii ve srovnání s domovní prohlídkou. Bez takového příkazu může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor nebo pozemků také tehdy, pokud uživatel dotčených prostor nebo pozemků písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí a své prohlášení předá policejnímu orgánu. O tomto však musí policejní orgán bezodkladně vyrozumět předsedu senátu oprávněného k vydání příkazu a v přípravném řízení státního zástupce⁵⁷.

Ustanovení § 85 trestního řádu pak upravuje samotný výkon prohlídek. Orgán vykonávající domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor je povinen umožnit

⁵⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-637-8. s. 784

⁵⁷ CHMELIK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 509 s. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 218,219

osobě, u níž se takový úkon koná, nebo některému dospělému členu její domácnosti nebo v případě prohlídky jiných prostor též jejímu zaměstnanci účast při prohlídce. O právu účasti při prohlídce je povinen tyto osoby poučit. Za vydání či odnětí věci ve smyslu § 78 a § 79 tr. řádu považuje trestní řád výslovně i zajištění věcí při výkonu domovních prohlídek, prohlídek jiných prostor a pozemků, osobních prohlídek a vstupů do obydlí, jiných prostor a pozemků. S ohledem na povinnost provést předchozí výslech osoby, u které je prohlídka konána (§ 84 tr. řádu), nelze vyloučit dobrovolné vydání hledaných věcí, v praxi je ovšem častější odnětí věcí při prohlídce samé. Na rozdíl od výkonu příkazu k odnětí musí být přibrána osoba, která není na věci zúčastněna. Došlo-li při prohlídce k vydání nebo odnětí věci, je třeba do protokolu pojmout také údaje uvedené v § 78 odst. 5 tr. řádu, tedy dostatečně přesný popis věci, aby nemohla být zaměněna. Osobě, u které byla prohlídka vykonána, musí orgán, který prohlídku vykonal, ihned, a není-li to možné nejdéle do 24 hodin poté, vydat písemné potvrzení o převzetí věcí, které byly přitom vydány nebo odňaty, anebo opis protokolu⁵⁸. Osoba, u níž má být provedena domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemku, osobní prohlídka nebo vstup do obydlí, je povinna tyto úkony strpět (§ 85a odst. 1 tr. řádu). Neumožní-li osoba, vůči níž směřuje úkon uvedený v odstavci 1, provedení takového úkonu, jsou orgány provádějící úkon oprávněny po předchozí marné výzvě překonat odpor takové osoby nebo jí vytvořenou překážku. O tom učiní záznam do protokolu (§ 85a odst. 2 tr. řádu).

Ustanovení § 85b trestního řádu upravuje postup orgánů při provádění domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, pokud se zde mohou nacházet listiny, které obsahují skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta. V těchto případech je orgán provádějící úkon povinen vyžádat si součinnost České advokátní komory. Orgán provádějící úkon je oprávněn se seznámit s obsahem takových listin pouze za přítomnosti a se souhlasem zástupce ČAK, kterého ustanoví předseda ČAK z řad jejich

⁵⁸ SVOBODA, Jan. *Zajištění věci v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejnská, Katarína, s. 61

zaměstnanců nebo z řad advokátů. Stanovisko zástupce ČAK je třeba uvést do protokolu (§ 85 odst. 3)⁵⁹.

3.4.2. Osobní prohlídka

Důvody pro provedení osobní prohlídky jsou dvojího druhu a také i jejich účel je odlišný. Účelem osobní prohlídky dle § 82 odst. trestního je zajištění věci důležité pro trestní řízení, je-li důvodné podezření, že ji má osoba u sebe. Dle § 82 odst. 4 je účelem ochrana života a zdraví v souvislosti s omezením osobní svobody osoby, jelikož se zde uvádí, že u osoby zadržené a u osoby, která byla zatčena nebo která se bere do vazby, lze vykonat osobní prohlídku též tehdy, je-li tu podezření, že má u sebe zbraň nebo jinou věc, jíž by mohla ohrozit život nebo zdraví vlastní nebo cizí.

Ustanovení § 83b stanovuje, že nařídít osobní prohlídku je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo s jeho souhlasem policejní orgán. Nevykoná-li osobní prohlídku orgán, který ji nařídil, vykoná ji na jeho příkaz policejní orgán. Osobní prohlídku vykonává vždy osoba stejného pohlaví⁶⁰. Bez příkazu nebo souhlasu uvedeného v odstavci 1 může policejní orgán vykonat osobní prohlídku jen tehdy, jestliže příkazu nebo souhlasu předem dosáhnout nelze a věc nesnese odkladu, anebo jestliže jde o osobu přistiženou při činu nebo o osobu, na kterou byl vydán příkaz k zatčení. Bez příkazu nebo souhlasu lze též provést osobní prohlídku v případech uvedených v § 82 odst. 4. Otázkou pak je, jak bude trestní řád v budoucnu pracovat s nutností vykonání prohlídky osobou stejného pohlaví, když se policejní orgán setká s tzv. intersex osobou (typicky nebinární, dále pak genderfluidní, bigender, trigender atd.). Zatím se v českém právu chápe pohlaví stále binárně, tedy jde buď o muže, či ženu, ale světový vývoj posledních let může v budoucnu i tento zvyk změnit.

Vykonat osobní prohlídku je možné pouze po předchozím výslechu osoby, na které má být prohlídka vykonána, a to pouze za předpokladu, že výslechem se nedosáhlo vydání věci, popř. odstranění důvodu, který vedl k nařízení osobní

⁵⁹ CHMELIK, Jan a kol. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 509 s. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 219

⁶⁰ Toto vyžadují především etické a psychologické důvody. Rozhodující je skutečné pohlaví uvedené v oficiálních dokumentech – občanský průkaz, cestovní pas atd.

prohlídky. Od tohoto předchozího výsledku je možné ustoupit jen tehdy, kdy prohlídka nesnese odkladu a výsledek není možno provést okamžitě. Půjde např. o podezření, že osoba má u sebe zbraně nebo trhavinu nebo jiné nebezpečné látky, které jsou způsobilé bezprostředně ohrozit život nebo zdraví osob⁶¹.

3.5. Úkony k zajištění zásilek

Ustanovení § 86 až § 87c trestního řádu podrobně upravují podmínky a postup při zadržení, otevření, záměnu a sledování zásilek v trestním řízení tak, aby nebyla porušena ústavní zásada zaručující ochranu listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv (čl. 13 Listiny). Institut zadržení zásilky je třeba odlišovat od obecného institutu vydání a odnětí věci dle ustanovení § 78 a § 79 tr. řádu, neboť jde ve vztahu k nim o institut zvláštní. Zvláštností tohoto institutu totiž je, že bude zpravidla činěn bez vědomí odesílatele i adresáta (zatímco výzvu k vydání věci vždy dotyčná osoba obdržet pochopitelně musí)⁶².

Trestní řád při úpravě těchto zajišťovacích úkonů používá ve všech ustanoveních jednotného pojmu zásilka. Zásilku trestní řád definuje ve společném ustanovení § 87e jako předmět dopravovaný jakýmkoli způsobem, ať již s využitím pošty nebo jiné osoby, včetně dopravy skrytým způsobem. Pojem zásilky tedy sám trestní řád vykládá extenzivně a považuje za ni jakýkoli dopravovaný předmět, tedy předmět přemísťovaný z jednoho místa na místo druhé. Stejně extenzivně, možno říci neomezeně, je vykládán i způsob dopravy, který není omezován pouze na poštu nebo další licencované poskytovatele poštovních, přepravních nebo dopravních služeb, ale zahrnuje veškeré fyzické a právnické osoby, které jakýmkoli prostředkem či způsobem, tedy i skrytým, předmět přemísťují. Nevyžaduje se, aby zásilka pocházela od osoby, proti které se vede trestní řízení nebo takové osobě byla určena. Zásilka může pocházet i od jiných osob a může být i jiným osobám určena. Zajišťovací úkony jsou vázány k zásilkám, kde je určující jejich vztah k trestné činnosti a ke zjišťování jejich pachatelů. Nelze též zapomínat, že celá řada takových úkonů se bude provádět jako neodkladné a neopakovatelné úkony před

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo procesní*, 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-496-4. s. 305

⁶² FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-246-4. s. 75

zahájením trestního stíhání, kdy budou prověřovány a objasňovány podmínky k trestnímu stíhání⁶³. Zásilka, k níž se vztahují ustanovení § 86-87c, je zásilka nedoručená. Pokud je zásilka již doručena, jedná se pak o věcný, či listinný důkaz a přistupuje se k jiným zajišťovacím úkonům.

Ustanovení § 86 odst. 1 trestního řádu uvádí, že je-li k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení v konkrétní věci nutno zjistit obsah nedoručených poštovních zásilek, jiných zásilek nebo telegramů, nařídí předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce, aby je pošta nebo osoba provádějící jejich přepravu vydaly jemu a v přípravném řízení buď státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu.

V ustanovení § 86 odst. 2 trestního řádu se pak uvádí forma pozdržení zásilky, kdy bez nařízení uvedeného v odstavci 1 může být přeprava zásilky pozdržena na příkaz policejního orgánu, pokud věc nesnese odkladu a nařízení nelze předem dosáhnout. Policejní orgán je povinen o pozdržení zásilky do 24 hodin vyrozumět státního zástupce. Neobdrží-li pošta nebo osoba provádějící dopravu zásilek v takovém případě do tří dnů nařízení podle odstavce 1, nesmí dopravu zásilek dále zdržovat.

Ustanovení § 87 trestního řádu pak upravuje procesní postup při otevření zásilky a to za účelem objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, konkrétně zjištění obsahu zásilky. Zadržanou zásilku může otevřít jen předseda senátu a v přípravném řízení se souhlasem soudce státního zástupce nebo policejní orgán. Je k zamyšlení, proč potřebuje státního zástupce k otevření zásilky souhlas soudce, když o jejím zadržení mohl rozhodnout sám. Souhlas soudce lze v tomto případě považovat za naprosto formální, neboť soudce v tomto stádiu trestního řízení (přípravné řízení) nemá o věci dostatek informací. Je logické, že k otevření zásilky potřebuje souhlas policejní orgán, v tomto případě by však postačoval souhlas toho orgánu činného v trestním řízení, který nařídil její zadržení, tj. v přípravném řízení státního zástupce⁶⁴.

⁶³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo procesní*, 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s. ISBN 978-80-7400-496-4. s. 320

⁶⁴ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 458 s. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 229

Nakládání s otevřenou zásilkou pak upravuje ustanovení § 87 odst. 2 trestního řádu, které připouští několik možností. Otevřená zásilka se odevzdá adresátovi, a není-li jeho pobyt znám a není-li zásilka určena do vlastních rukou, některému z jeho rodinných příslušníků; jinak se zásilka vrátí odesílateli. Je-li však obava, že odevzdáním zásilky by mohlo dojít ke zmaření nebo podstatnému ztížení účelu trestního stíhání, připojí se zásilka ke spisu; je-li to vhodné, oznámí se adresátovi obsah dopisu nebo telegramu. Není-li jeho pobyt znám a není-li zásilka určena do vlastních rukou, učiní se oznámení některému z jeho rodinných příslušníků. Zásilka, kterou nebylo uznáno za nutné otevřít, odevzdá se ihned adresátovi nebo se vrátí poště nebo osobě, která ji vydala (ust. § 87 odst. 3 tr. řádu).

Ustanovení § 87a trestního řádu upravuje záměnu zásilky. Důvodem přijetí tohoto ustanovení byla narůstající závažná trestná činnost v oblasti drog, jedů, radioaktivního materiálu, penězokazectví, zbraní a střeliva aj., a potřeba zjištění osob, které přijdou se zásilkou do styku. Důvodem pro záměnu obsahu zásilky je zjištění osob podílejících se na nakládání se zásilkou (často překračující hranice státu), jejíž obsah je uveden v ustanovení § 87a odst. 1 tr. řádu. Proto přichází záměna zásilky v úvahu po té, co byla zadržovaná zásilka otevřena, a bylo zjištěno, že obsahuje: omamné látky, psychotropní látky, prekursory, jedy, jaderný materiál nebo radioaktivní látky, padělané peníze a padělané cenné papíry, střelné nebo hromadně účinné zbraně, střelivo a výbušniny nebo jinou věc, k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení, věci určené ke spáchání trestného činu, anebo věci z trestného činu pocházející⁶⁵.

Záměna zásilky spočívá v záměně jejího obsahu obsahem jiným. Tímto jiným obsahem je obsah nezávadný, popř. jím může být i obsah méně závadný než obsah původní. Takto upravená zásilka se potom předá k další přepravě, zpravidla té poště nebo osobě, které prováděly její přepravu před záměnou. Jelikož právní úprava neobsahuje v tomto směru závazný postup, nelze vyloučit, aby z taktických důvodů byla zásilka se zaměněným obsahem předána k další přepravě jinému subjektu, který provádí přepravu zásilek. O záměně může rozhodnout (formou příkazu) předseda senátu a v přípravném řízení se souhlasem soudce státní

⁶⁵ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 458 s. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 229, 230

zástupce, čímž může nařídit, aby byl obsah takové zásilky zaměněn za jiný a takto upravená zásilka byla předána k další přepravě.

Provedení záměny svěřuje trestní řád policejnímu orgánu, který zabezpečí úschovu věcí a materiálů, o úkonu sepíše záznam. Se zaměněnými věcmi se nakládá jako s věcmi odňatými (ustanovení § 87a odst. 2 tr. řádu).

Ustanovení § 87b trestního řádu, umožňující nařízení sledování zásilky, je speciálním ve vztahu k institutu sledování osob a věcí dle ustanovení § 158d trestního řádu. Není vyloučeno, aby se sledování zásilky dokumentovalo prostřednictvím sledování osob a věcí, nicméně tyto dva instituty nelze zaměňovat, a to i vzhledem k různému postupu při jejich nařízení⁶⁶.

Z ustanovení § 87b odstavec 1 trestního řádu vyplývá, že státní zástupce může v přípravném řízení nařídit, aby zásilka, u níž je důvodné podezření, že obsahuje věci uvedené v § 87a (tedy splňující požadavky pro záměnu zásilky), byla sledována, jestliže je to třeba k objasnění trestného činu nebo odhalení všech jeho pachatelů a zjištění potřebných skutečností jiným způsobem by bylo neúčinné nebo podstatně ztížené. Sledování zásilky provede podle pokynu státního zástupce policejní orgán; vůči osobám, které se sledovanou zásilkou nakládají, přitom neprovádí žádné úkony směřující k vydání nebo odnětí věci. O průběhu sledování zásilky se sepíše protokol a podle potřeby se pořídí též obrazový nebo jiný záznam. Sledování zásilky může být spojeno s dočasným odložením trestního stíhání (ust. § 159a tr. řádu). Z hlediska řádného objasnění věci a odhalení všech pachatelů jde o taktické opatření.

Policejní orgán může dle ust. § 87b odst. 2 trestního řádu zahájit sledování zásilky i bez příkazu státního zástupce, jestliže věc nesnese odkladu a příkazu nelze předem dosáhnout. O tomto úkonu státního zástupce bez odkladu vyrozumí a postupuje dále podle jeho pokynů.

Sledování zásilky dle ust. § 87b odst. 3 trestního řádu ukončí policejní orgán na příkaz státního zástupce, a je-li zřejmé, že nakládáním se zásilkou vzniká vážné nebezpečí ohrožení života nebo zdraví, značné škody na majetku, anebo hrozí-li

⁶⁶ FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-246-4. s. 77

vážné nebezpečí, že takovou zásilku nebude možné dále sledovat, i bez takového příkazu. Podle potřeby současně s ukončením sledování zásilky učiní úkon směřující proti dalšímu držení věcí, které tvoří obsah zásilky.

V dřívější úpravě byl upraven i postup v případě, kdy sledovaná zásilka směřuje do, nebo z cizího státu. V současné době je tento procesní postup upraven v ustanovení § 65 ZOMJS⁶⁷. Sledování zásilky, která je sledována pro účely trestního řízení v cizím státu, nařizuje a související úkony provádí Krajské státní zastupitelství v Praze.

⁶⁷ Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

4. Vrácení, vydání a další nakládání se zajištěnými věcmi

S ohledem na téma práce považuji za vhodné se alespoň krátce zmínit o dalším nakládání se zajištěnými věcmi v průběhu trestního řízení. Ustanovení § 80 až § 81b trestního řádu definují podmínky a procesní postupy.

Ustanovení § 80 tr. řádu upravuje podmínky pro vrácení věci. Není-li věc, která byla vydána nebo odňata, k dalšímu řízení už třeba a nepřichází-li v úvahu její propadnutí nebo zabrání, vrátí se tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odňata. Jestliže na ni uplatňuje právo osoba jiná, vydá se tomu, o jehož právu na věc není pochyb. Při pochybnostech se věc uloží do úschovy a osoba, která si na věc činí nárok, se upozorní, aby jej uplatnila v řízení ve věcech občanskoprávních. Byla-li věc v mezidobí prodána, s částkou za ni strženou se naloží obdobně podle věty první až třetí. Pokud osoba, která má na věc právo, ji přes opakovanou výzvu nepřevzme, bude věc prodána a částka za ni stržená bude uložena do úschovy soudu; věc bezcenná se zničí.

Je-li nebezpečí, že se věc, která nemohla být vrácena nebo vydána podle odstavce 1, zkaží, prodá se a částka za ni stržená se uloží do úschovy soudu (ust. § 80 odst. 2 tr. řádu). Rozhodnutí podle odstavců 1 a 2 činí předseda senátu, v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán. Proti rozhodnutí o vrácení a vydání věci, jakož i o uložení do úschovy, je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek (ust. § 80 odst. 3 tr. řádu). Věc na základě rozhodnutí o prodeji podle odstavců 1 a 2 prodá ten, kdo ji má ve správě, nebo ten, kdo je pověřen jejím prodejem, postupem podle zvláštního právního předpisu (ust. § 80 odst. 4 tr. řádu).

Ustanovení § 81 trestního řádu pak upravuje postup, jestliže byla vydána nebo odňata věc, která byla získána nebo byla pravděpodobně získána trestným činem, kdy buď není známo, komu věc patří, nebo není znám pobyt poškozeného, vyhlásí se veřejně popis věci. Vyhlášení se učiní způsobem pro vypátrání poškozeného nejúčelnějším, a to spolu s vyzváním, aby se poškozený přihlásil do šesti měsíců od vyhlášení. Jde-li o věc bezcennou, lze ji zničit i bez předchozího vyhlášení

popisu. Podle tohoto ustanovení se postupuje přiměřeně také tehdy, byla-li zajištěna věc neznámé osobě, nebo jestliže osoba, které byla věc zajištěna, zemřela, byla prohlášena za mrtvou nebo za nezvěstnou nebo zanikla, není známa osoba, jíž by věc mohla být vydána, a takové věci již není k dalšímu řízení třeba.

Na postup při vrácení nemovitých věcí a nehmotných věcí, které byly zajištěny podle § 79a a při dalším nakládání s nimi, jakož i na postup při vrácení náhradní hodnoty, která byla zajištěna podle § 79g, a při dalším nakládání s ní, se přiměřeně užití § 80 a § 81 trestního řádu (ust. § 81a trestního řádu).

V případě zajištění specifických věcí ohrožujících bezpečnost lidí nebo majetku, jako jsou omamné a psychotropní látky, přípravky z nich, prekursory a jedy, nebo jaderný materiál či radioaktivní látka, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce podle § 81b odst. 1 tr. řádu rozhodnout o jejich zničení, a to již v průběhu trestního řízení. Podmínkou je, že byl odebrán přiměřený vzorek, a věc již není celá třeba za účelem provedení důkazu, nebo k dalšímu řízení a takové věci nelze vrátit, nebo není známo, komu taková věc patří, případně není znám pobyt poškozeného. Proti usnesení o zničení je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek⁶⁸.

Ustanovení § 81b odst. 2 trestního řádu pak upravuje postup, byl-li vydán nebo odňat exemplář rostliny nebo živočicha, regulovaná kožešina nebo výrobek z tuleně nebo jiný jedinec, které lze zadržet pro účely jejich zabavení podle zákona o obchodování s ohroženými druhy, nebo jedinec zvláště chráněného druhu rostliny nebo živočicha anebo volně žijícího ptáka, které lze odebrat podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

⁶⁸ SVOBODA, Jan. *Zajištění věci v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejská, Katarína, s. 84

5. Empirický výzkum

Tato kapitola bakalářské práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první je pracováno se statistickými daty z trestních řízení v rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje se zaměřením na využívání zajišťovacích institutů, množství zajištěných hodnot a jejich odčerpání rozhodnutím soudu. Výzkum bude proveden za pětileté období v letech 2018 - 2022. Před samotným statistickým výzkumem budou stanoveny hypotézy a předpoklady, které budou postupným výzkumem potvrzeny, případně vyvráceny. Druhá část bude vedena formou řízeného rozhovoru se zástupcem vedoucího Odboru hospodářské kriminality Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje – plk. Mgr. Jiřím Kaslem, který bude dotazován na problematiku zajišťovacích institutů, k jejich využívání v praxi z pohledu Odboru hospodářské kriminality na krajské úrovni. Veškeré výsledky empirického výzkumu budou shrnuty a využity v závěrečné kapitole, včetně závěrečných úvah.

5.1. Statistické šetření

Jak již bylo uvedeno výše, tato část empirického výzkumu spočívá ve studiu statistických dat v souvislosti s trestním řízením na území Plzeňského kraje. Na základě těchto dat bude zjišťováno, v jaké míře byly využívány zajišťovací instituty, jaké byly zajištěné hodnoty a jaké jsou již odčerpané hodnoty soudním rozhodnutím. Dojde i na komparaci jednotlivých územních odborů v rámci Plzeňského kraje a zastoupení zajištěných hodnot při hospodářské kriminalitě. Budu se zabývat pětiletým obdobím v letech 2018 – 2022, ve kterém již bude možné zachytit trend vývoje používání zajišťovacích institutů, zejména užití ust. § 79a a ust. § 79g v jejich současném znění. Toto pětileté období však není pro sledování vývoje využívání zajišťovacích institutů zcela ideální a to z vícera důvodů. V první řadě jde o vliv na tuto problematiku prodělanou pandemií COVID-19, s ní spojené omezující opatření, bezpečnostní opatření na ochranu zdraví v rámci výkonu služby policie a pokles nápadu trestných činů. Stejně tak se do tohoto období promítne i novela trestního zákoníku, provedená zákonem č.

333/2020 Sb., kterým se zvýšila škoda nikoli nepatrná z 5 000 Kč na 10 000 Kč s platností od 1. října 2020. Na druhou stranu se ale při tzv. první vlně pandemie COVID-19 v nouzovém stavu po dobu několika měsíců evidovaly některé majetkové delikty vždy jako trestný čin neohledě na výši škody.

Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje má územní rozlohu 7 649 km², počet obyvatel kraje je cca 578 700, plánovaný počet policistů pro rok 2023 je 2 421, reálně je tabulkově ustanoveno 2 166 policistů⁶⁹. V rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje je dále:

- 1 městské ředitelství
- 5 územních odborů
- 40 obvodních oddělení
- 4 policejní stanice

Obrázek 1, Působnost Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje⁷⁰

⁶⁹ Stav platný ke dni 01.03.2023

⁷⁰ Obrázek 1, působnost Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje. [online]. [2023-02-25] Dostupné z: https://player.slideplayer.cz/102/17443655/slides/slide_6.jpg

5.1.1. Hypotézy a předpoklady

Před statistickým šetřením bude položeno několik hypotéz a předpokladů:

Hypotéza č. 1 je, že během pandemie COVID-19 klesla kriminalita, tím i počet evidovaných trestných činů a částečnou přímou úměrou pak klesal i počet využití zajišťovacích institutů.

Hypotéza č. 2 je, že počet využití zajišťovacích institutů v době pandemie COVID-19 sice klesl, ale zajištěné hodnoty měly i tak vzrůstající trend.

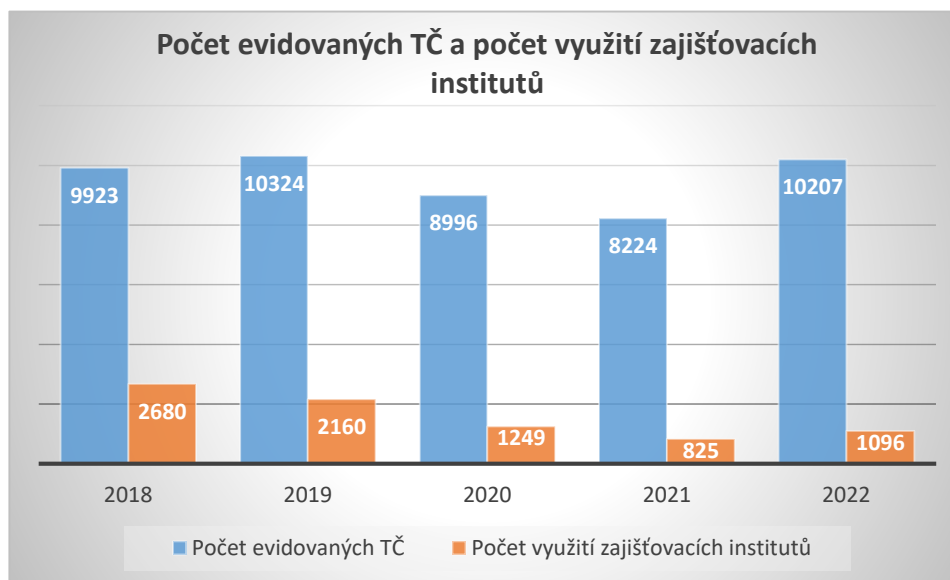
Hypotéza č. 3 je, že za většinou zajištěných finančních hodnot stojí Odbor hospodářské kriminality na Krajském ředitelství.

Hypotéza č. 4 je, že nejpoužívanějším zajišťovacím institutem vůbec je s přehledem vydání věci dle ust. § 78 tr. řádu napříč celým obdobím.

Hypotéza č. 5 pak je, že od roku 2018 do roku 2022 došlo k nárůstu využívání zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti dle ust. § 79a, stejně tak i jako náhradní hodnoty za ně dle ust. § 79g.

5.1.2. Vývoj za období v letech 2018 – 2022 v Plzeňském kraji

Hypotéza č. 1 - Nejprve je nutné se podívat na vývoj kriminality za dané období, konkrétně na počet evidovaných trestných činů v rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje v porovnání s využitím zajišťovacích institutů.

Graf 1

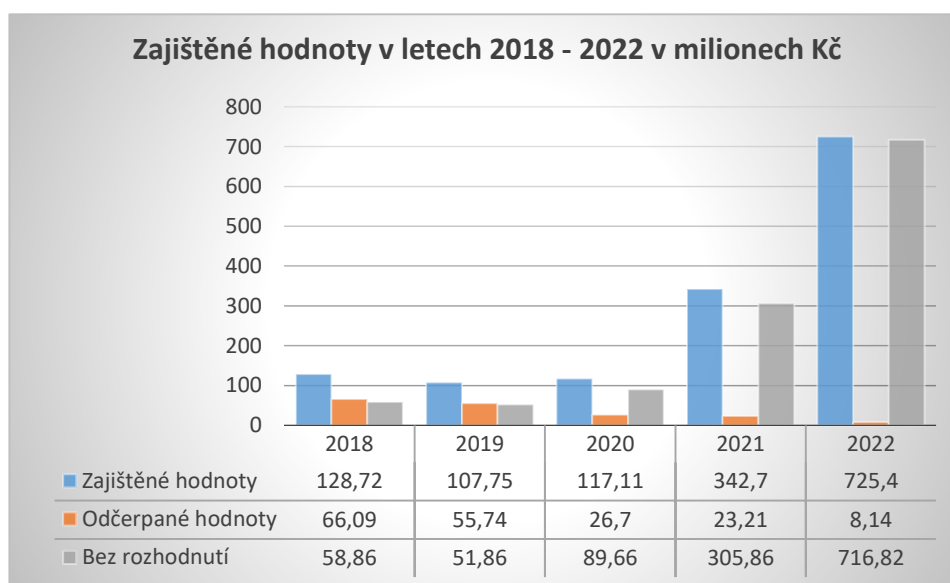
Z grafu č. 1 je patrné, že v roce **2018** bylo využito zajišťovacích institutů ve **27%** případech trestních řízení. V roce **2019** je pak patrný stoupající trend evidovaných trestných činů, což může být způsobeno jak nárůstem kriminality, tak i vlastní aktivitou a iniciativou policistů při vyhledávání trestné činnosti. Na druhou stranu ale počet využití zajišťovacích institutů klesl na **20,9%** případů. V roce **2020** pak v České republice naplno propukla pandemie COVID-19, vláda vydávala omezující opatření, která zapříčinila menší mobilitu osob v rámci republiky a také vstup příslušníků jiných států na území České republiky, což se promítlo v poklesu celkové kriminality a z grafu je patrné, že i v rámci KŘP Plzeňského kraje znatelně klesl počet evidovaných TČ. Tomu odpovídá i velký pokles využití zajišťovacích institutů na **13,9%**. V tomto klesajícím trendu pokračoval i rok **2021**, ačkoliv vládní omezení byly postupně rozvolňovány a činnost policie se postupně vracela do běžných kolejí. Využití zajišťovacích institutů opět kleslo a to na **10%** případů v trestních řízeních. V roce **2022** pak vidíme silný nárůst počtu evidovaných TČ, který se téměř vyrovnal hodnotě před pandemií v roce 2019 a pokračuje tedy v

původním stoupajícím trendu. Stoupl i počet využití zajišťovacích institutů, avšak jen velmi mírně na **10,7%** případů v trestních řízeních.

Z výše uvedeného lze vyvodit **Hypotézu č. 1** - během pandemie COVID-19 klesla kriminalita, tím i počet evidovaných trestných činů a částečnou přímou úměrou pak klesal i počet využití zajišťovacích institutů:

- V době pandemie COVID-19 je patrný znatelný pokles evidovaných trestných činů společně s poklesem využití zajišťovacích institutů. Mezi těmito hodnotami však evidentně neplatí přímá úměra, jelikož velký nárůst evidovaných trestných činů v roce 2022 nereflexuje stejný, či podobný nárůst v počtu využití zajišťovacích institutů.

Hypotéza č. 2 - Dále je třeba provést komparaci množství zajištěných hodnot v daném období v rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, stejně tak jako množství již odčerpaných hodnot soudním rozhodnutím.

Graf 2

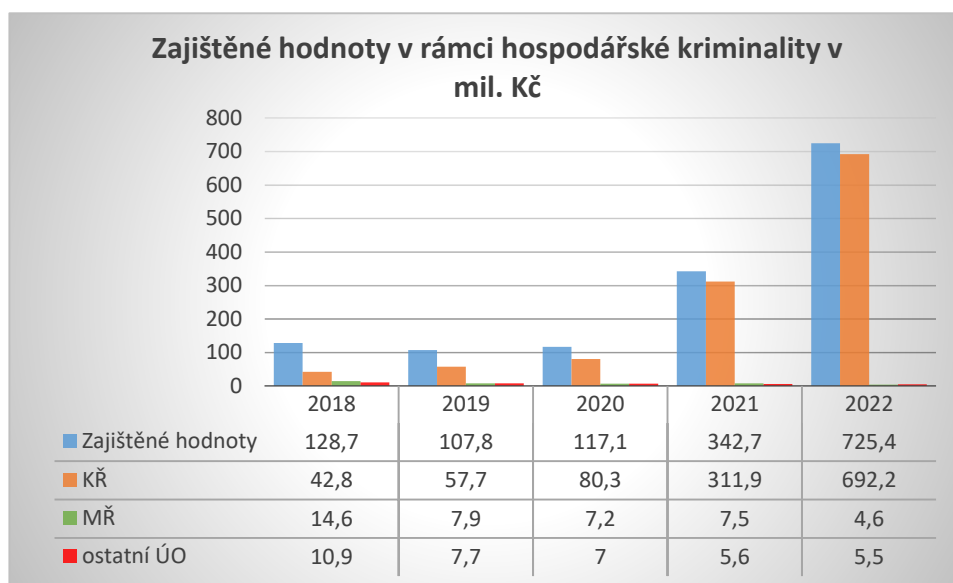
Na grafu č. 2 vidíme v letech **2018**, **2019** a **2020** poměrně stálé a vyrovnané zajištěné hodnoty v rámci Plzeňského kraje navzdory přechozímu grafu, kdy bylo patrné, že počet evidovaných TČ klesal a počet využití zajišťovacích institutů v roce 2020 klesl oproti roku 2018 o více než polovinu. Naopak v roce **2021** došlo zhruba k **trojnásobnému nárůstu** zajištěných hodnot oproti roku 2020 a rok **2022**

v tomto rostoucím trendu pokračoval, ačkoliv již „jen“ zhruba dvojnásobně. Z grafu je také patrné, jak vleklá mohou být trestní řízení. Například řízení z roku **2018** stále nejsou rozhodnutá ve **43,3%** případů.

Z výše uvedeného lze vyvodit **Hypotézu č. 2** - počet využití zajišťovacích institutů v době pandemie COVID-19 sice klesl, ale zajištěné hodnoty měly i tak vzrůstající trend:

- Za celé pětileté období došlo k ohromnému nárůstu zajištěných hodnot. Nejedná se tedy pouze o vzrůstající trend, zajištěné hodnoty za dané období stoupaly dokonce exponenciálně. V roce 2022 pak došlo k nárůstu zajištěných hodnot oproti roku 2018 dokonce o 563%, což má dle mého názoru více příčin. Na jednu stranu jde jistě o stále větší snahu potrestat pachatele trestných činů změnou jejich majetkové sféry v souladu s vývojem trestního práva na české i evropské úrovni, na stranu druhou na tento výsledek mají jistě i vliv narůstající zkušenosti policistů s využíváním zajišťovacích institutů v současné právní úpravě a zvyšování kvality přípravných řízení a provádění důkladných finančních šetření. Dále je třeba poznamenat, že pokud by činnost policie nebyla ovlivněna pandemií COVID-19, pravděpodobně by pomyslná spojnice zajištěných hodnot v grafu více připomínala exponenciální osu a mezi roky 2020 a 2021 by nedošlo k tak výraznému skokovému zvýšení zajištěných hodnot.

Hypotéza č. 3 - Dále je třeba zjistit, jakou mírou se na zajištěných hodnotách podílí řešení hospodářské kriminality a to jak Odborem hospodářské kriminality na Krajském ředitelství policie Plzeňského kraje, tak i oddělením hospodářské kriminality na Městském ředitelství policie Plzeň, případně na ostatních územních odborech (jedná se o ÚO Plzeň venkov, ÚO Rokycany, ÚO Klatovy a ÚO Domažlice, tyto budou pro potřeby této práce shrnuty pod jednu kategorii).

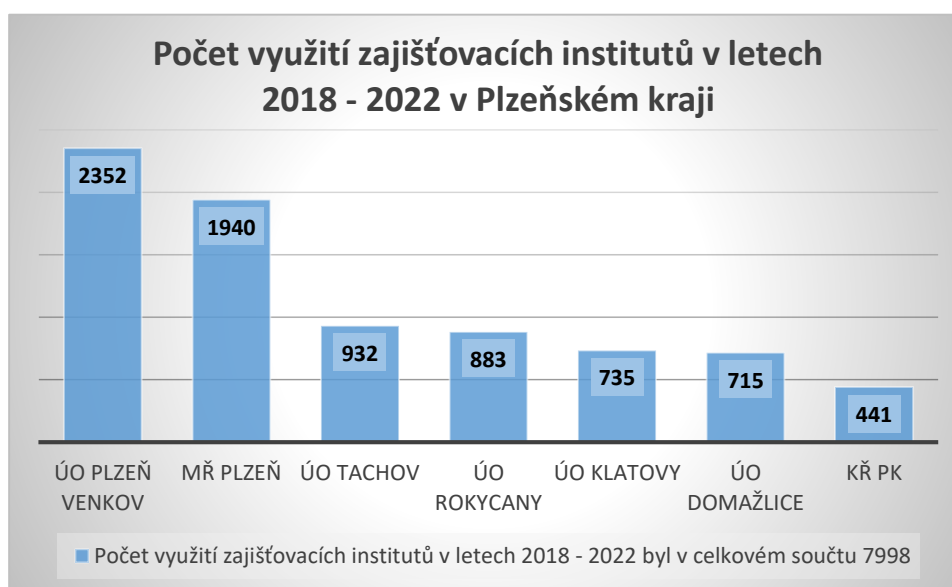
Graf 3

Na grafu č. 3 vidíme, že v roce **2018** měl Odbor hospodářské kriminality na KŘ **třetinové** zastoupení v celkových zajištěných hodnotách, přičemž v celkovém součtu hospodářské kriminality jde o **53,1%** všech zajištěných hodnot. V roce **2019** již Odbor hospodářské kriminality na KŘ zajistil **53,5%** ze všech hodnot, kdežto oddělení hospodářské kriminality na MŘ zajistilo téměř polovinu hodnot oproti minulému roku. Stejný klesající trend měli i ostatní ÚO. V celkovém součtu hospodářské kriminality jde o **68%** všech zajištěných hodnot. V roce **2020** Odbor hospodářské kriminality na KŘ zajistil již **68,6%** ze všech hodnot. Ostatní oddělení pokračovaly v klesajícím trendu. V celkovém součtu hospodářské kriminality jde o **80,7%** všech zajištěných hodnot. V roce **2021** pak došlo ke skokovému, bezmála trojnásobnému nárůstu všech zajištěných hodnot, na kterých se Odbor hospodářské kriminality podílel již z **91%**. V celkovém součtu hospodářské kriminality jde o **94,8%** všech zajištěných hodnot. Rok **2022** přinesl další skokový, více jak dvojnásobný nárůst všech zajištěných hodnot, kdy za tímto nárůstem opět stojí Odbor hospodářské kriminality, jelikož se na těchto hodnotách podílel z **95,4%**. Oddělení hospodářské kriminality na MŘ na zajištěných hodnotách opět pokleslo, ostatní ÚO zajistily téměř stejnou částku, jako v roce minulém. V celkovém součtu hospodářské kriminality jde o **96,8%** všech zajištěných hodnot.

Z výše uvedeného lze vyvodit **Hypotézu č. 3** - za většinou zajištěných finančních hodnot stojí Odbor hospodářské kriminality na Krajském ředitelství:

- Za dané období se Odbor hospodářské kriminality na KŘ na celkových zajištěných hodnotách podílel stále větší mírou. V roce 2018 to byla nadpoloviční většina, kdežto v roce 2022 již dokonce z více jak 95%. Tento exponenciální růst zajištěných hodnot však nelze udržet dlouhodobě, bylo by tedy zajímavé stejnou statistickou studii opakovat v dalším pětiletém období. Za těmito hodnotami však mohli být i jeden, či dva rozsáhlé případy, které silně ovlivnili statistiky a samozřejmě je není možné v budoucnu zopakovat. Stejně tak mohli být případy řešeny ve spolupráci všech ÚO a KŘ, avšak statisticky jsou hodnoty vykázány dle věcné příslušnosti jen pod KŘ. Z tohoto lze dále usoudit, že dle těchto obecných statistik nelze hodnotit práci konkrétních policistů na jednotlivých ÚO nebo KŘ, pro takové zjištění by byla nutná hloubková analýza.

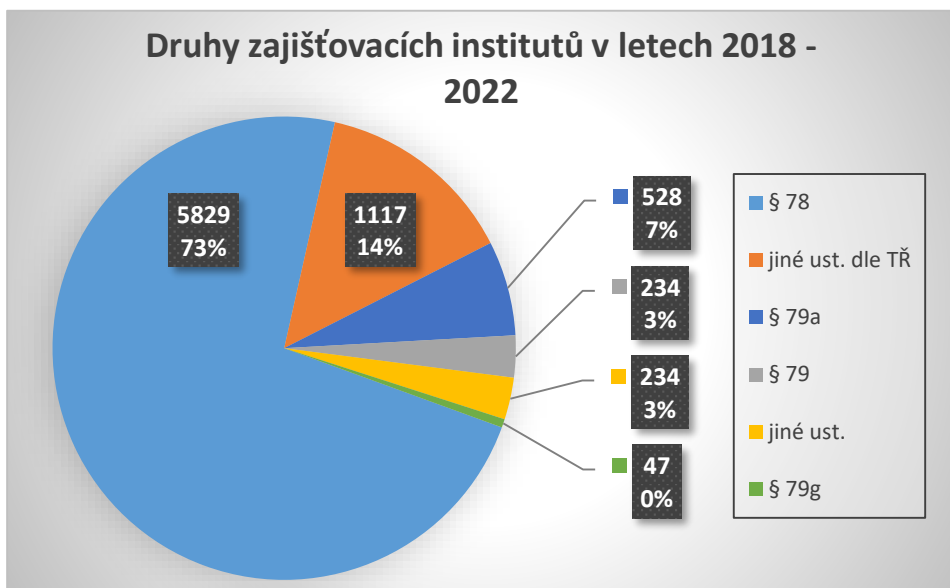
Hypotéza č. 4 - V rámci statistické studie bylo dále provedeno i srovnání jednotlivých ÚO a KŘ v počtu využití zajišťovacích institutů obecně v daném období a také srovnání využívání jednotlivých zajišťovacích institutů za dané období v rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje.

Graf 4

Z grafu č. 4 je zřejmé, že územní odbory, které evidují běžný nápad trestné činnosti, mají i vysoké zastoupení zajišťovacích institutů. Nejmenší zastoupení

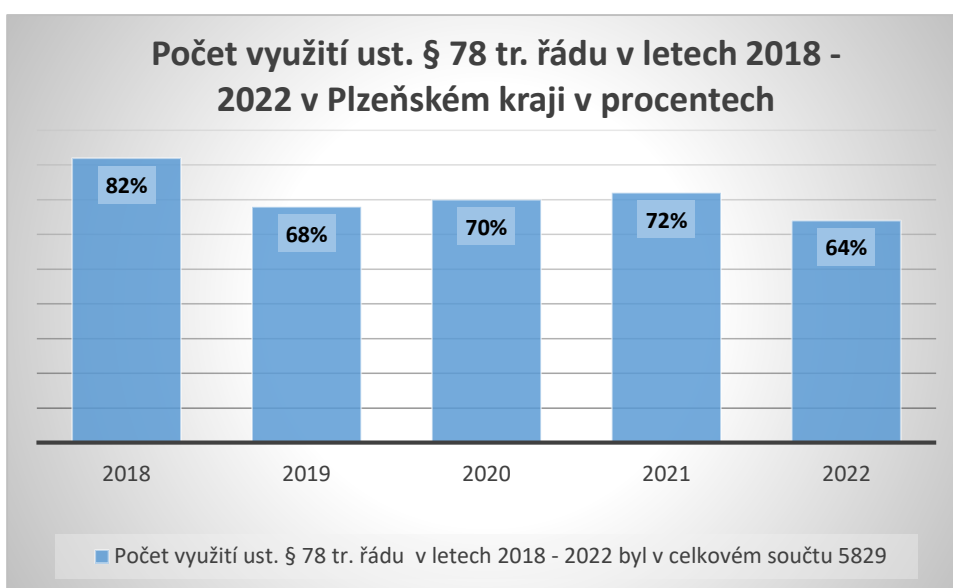
počtu využití zajišťovacích institutů mělo dle očekávání samotné Krajské ředitelství, na druhou stranu z předchozích statistik je již známo, jak vysoké hodnoty se Krajskému ředitelství podařilo zajistit nehledě na počet využití.

Graf 5

Z grafu č. 5 pak jasně vyplývá, že zajištění věci dle ust. **§ 78** tr. řádu je s přehledem **nejpoužívanější** zajišťovací institut vůbec. Statisticky je takto vykazováno i zajištění/vydání věci v rámci domovní prohlídky, či prohlídky jiných prostor a pozemků. Stejně tak ale může být nezjištěný počet zajištění dle ust. § 78 tr. řádu statisticky vykázano pod položkou „jiné ust. dle TR“, tedy v rámci domovní prohlídky dle ust. **§ 83** tr. řádu, ke kterému došlo ve **14%** případů. Z grafu dále vyplývá, že k odnětí věci dle **§ 79** tr. řádu došlo jen ve **3%** případů, což je velmi málo. Výzva k vydání věci je tedy téměř vždy účinná a není dále potřeba přistupovat k silnějším prostředkům. K zajištění nástroje a výnosu z trestné činnosti dle ust. **§ 79a** tr. řádu došlo v **7%** případů, ale tato statistika nepočítá s případným „přezajištěním“ v průběhu trestního řízení, výsledný počet využití tohoto institutu tedy může být vyšší a zcela jistě bude, jelikož zajištění pro důkazní účely má vždy přednost. Zajištění náhradní hodnoty dle ust. **§ 79g** tr. řádu bylo provedeno ve **47 případech**. Počet využití tohoto zajišťovacího institutu dle mého názoru vždy záleží na konkrétním trestním řízení, a zda se podaří zajistit nástroj, nebo bezprostřední, či sekundární výnos z trestné činnosti, či se přistoupí k zajištění náhradní hodnoty za ně. Pod položkou „jiné ust.“ je vykázano zejména

zajištění věci dle zákona č. 273/2008 Sb., přičemž následně došlo k překvalifikování věci a byly zahájeny úkony trestního řízení.

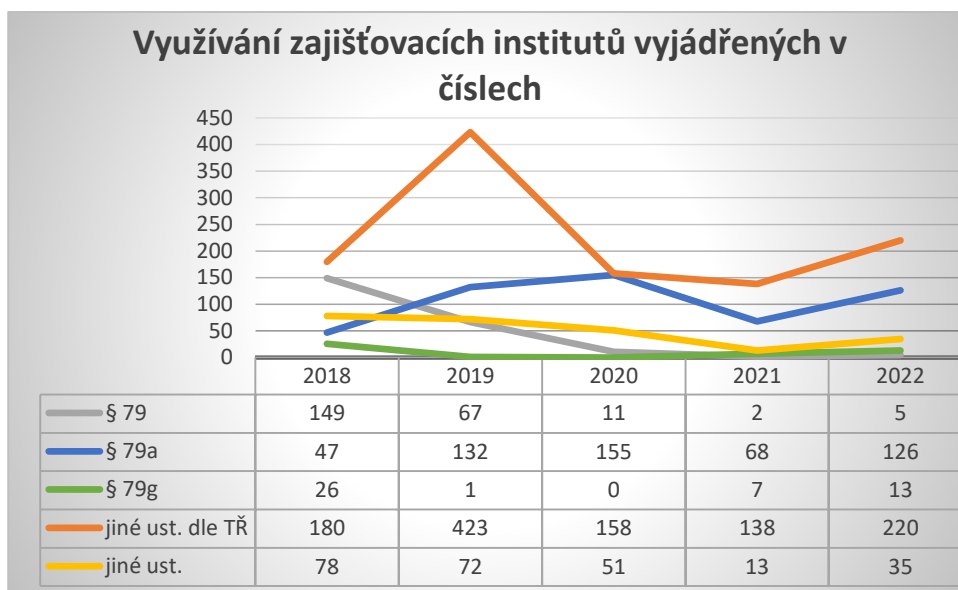

Graf 6

Z výše uvedeného lze vyvodit **Hypotézu č. 4** - nejpoužívanějším zajišťovacím institutem vůbec je s přehledem vydání věci dle ust. § 78 tr. řádu napříč celým obdobím:

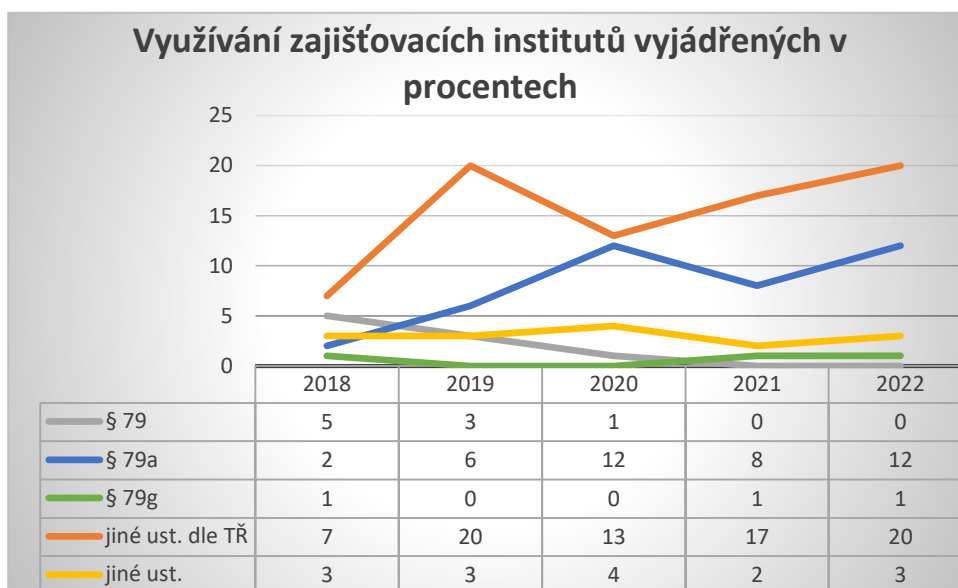
- Tato hypotéza byla statistickým výzkumem potvrzena a zcela určitě se bude v tomto trendu pokračovat i v dalších letech. V první řadě je tento institut využíván napříč celým spektrem trestné činnosti, všemi organizačními články a základními útvary vnější služby, v druhé řadě má zajištění věci pro důkazní účely má vždy největší opodstatnění a přednost před jinými účely zajištění, jak již bylo zmíněno výše.

Hypotéza č. 5 - Také je třeba zjistit, jaký byl postupný vývoj v počtu využití jednotlivých zajišťovacích institutů napříč celým obdobím a zda je možné prokázat nějaký trend ve využívání jednotlivých zajišťovacích úkonů. Do grafů č. 7 a č. 8 nebyly zaneseny údaje o využití zajišťovacích institutů dle ust. § 78 tr. řádu, jelikož k těmto byl již výzkum proveden a vzhledem k vysokému počtu jejich využití by zmíněné grafy nebyly přehledné.

Graf 7

Z grafu č. 7 vyplývá skutečnost, která již byla zjištěna z předchozích výzkumů, tedy že v letech **2020** a **2021** došlo k **poklesu** využití zajišťovacích institutů vlivem pandemie COVID-19. Mezi lety **2021** a **2022** je však již viditelný **vzrůstající trend** u všech zajišťovacích institutů, což taktéž koresponduje s předchozími výzkumy. Z grafu je dále patrný postupný **nárůst využívání ust. dle § 79a tr. řádu**, který byl však jako všechny ostatní instituty zpomalen pandemií. Zajištění náhradní hodnoty dle ust. **§ 79g** tr. řádu má také vzrůstající tendenci, avšak využit byl tento úkon jen v jednotkách případů. Na druhou stranu vidíme velký pokles v počtu využití odnětí věci dle ust. **§ 79** tr. řádu. V grafu je také viditelná statistická odchylka ve vykazování zajištění věci dle jiných ustanovení dle TR. V roce **2019** bylo vykázáno více jak dvojnásobné využití této kategorie. Po důkladnější analýze bylo zjištěno, že za více jak polovinou počtu vykázání této kategorie jsou dvě konkrétní trestní řízení, ve kterých byla provedena domovní prohlídka, a věci při těchto prohlídkách zajištěné byly statisticky vykázané pod touto kategorií na úkor vykázání do statistiky dle ust. **§ 78** tr. řádu.

Graf 8

V grafu č. 8 jsou zanesené stejné hodnoty jako v předchozím grafu, ale jsou vyjádřené v procentuálním zastoupení konkrétních zajišťovacích institutů vůči celkovému počtu využití těchto institutů. Jednotlivé osy procentuálního využití zajišťovacích institutů jsou podobné, jako osy početního využití. Z grafu je patrný pokles v letech pandemie COVID-19, stejně tak je patrný i nárůst v roce 2022.

Z výše uvedeného lze vyvodit **Hypotézu č. 5** - od roku 2018 do roku 2022 došlo k nárůstu využívání zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti dle ust. § 79a, stejně tak i jako náhradní hodnoty za ně dle ust. § 79g:

- Z grafů č. 7 a č. 8 je možné potvrdit danou hypotézu ohledně využívání zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti dle ust. § 79a tr. řádu, jelikož je patrný vzrůstající trend jak v počtu využití, tak v procentuálním zastoupení tohoto institutu v celkovém součtu využití zajištění věcí dle tr. řádu. Na druhou stranu zajištění náhradní hodnoty dle ust. § 79g tr. řádu má sice také stoupající tendenci, zejména v početním vyjádření, ale není tak patrná, jako u ust. dle § 79a tr. řádu. Jak již bylo zmíněno, využití tohoto ustanovení je vždy závislé na konkrétním trestním řízení a na úspěšnosti zajištění věcí dle ust. § 79a tr. řádu.

Studiem zpřístupněných statistických údajů jsem mimo výše uvedený výzkum zjistil i nedostatky tohoto systému vedení statistik. Každý zpracovatel, případně vyšetřovatel je totiž sám zodpovědný za správné statistické vykazování použitých zajišťovacích institutů a jejich hodnot do elektronického systému a jen ve výjimečných případech je tato činnost kontrolována přímým nadřízeným. Vzhledem k neustále se zvyšující administrativní zátěži na policisty tak jistě není neobvyklé, že tato data nejsou vždy vykázána správně, či dostatečně. Ve statistických datech byl zjištěn nedostatek zejména v evidování zajištěných věcí v rámci domovní prohlídky – z části jsou tyto věci vykazovány pod položkou „jiná ust. dle TŘ“ (někteří policisté pod touto položkou vnímají ust. § 83 TŘ) a z části pod položkou „vydání věci dle § 78 TŘ“. Na vině je v tomto případě dle mého názoru chybějící metodické proškolení policistů k jednotnému vykazování zajištěných věcí v elektronickém systému.

Výsledné výstupy pro potřeby této práce naprosto stačí, avšak pro přesná statistická měření by byla nutná další korekce s ohledem na výše uvedené. Roční statistiky mohou být také silně ovlivněné i jedním obsáhlým trestním řízením, které svým rozsahem vybočuje od běžného nápadu trestné činnosti a které mohli mít policisté rozpracované často i více než jeden rok. Takový jeden případ, ve kterém je při realizaci provedeno několik domovních prohlídek, nebo prohlídek jiných prostor a je zajištěno velké množství věcí pak může znatelně navýšit celkový roční souhrn využití zajišťovacích úkonů v daném územním odboru, případně i v rámci celého Krajského ředitelství.

5.2. Řízený rozhovor

Druhá část této kapitoly je vedena formou strukturovaného rozhovoru se zástupcem vedoucího Odboru hospodářské kriminality Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje – plk. Mgr. Jiřím Kaslem. Rozhovor je sestaven z devíti předem připravených otázek k danému tématu. Od tohoto rozhovoru očekávám získání nových informací a odborné názory z praxe, které tuto práci obohatí.

1. Můžete se krátce vyjádřit ke své osobě, zejména k Vašemu působení na Odboru hospodářské kriminality Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje a jaká byla Vaše předchozí profesní činnost?

Na zdejší odbor jsem nastoupil v roce 2010 na pozici vrchního komisaře. V roce 2019 jsem pak byl ustanoven na pozici zástupce vedoucího odboru. Před působením v Plzni jsem od roku 1994 působil na území hl. m. Prahy, kde jsem postupně prošel místním oddělením, obvodní a krajskou vyšetřovačkou. Převážnou část své kariéry se věnuji hospodářské kriminalitě.

2. Jak byste vlastními slovy obecně charakterizoval důvody a účely institutů zajištění věcí v trestním řízení, uvedených v hlavě čtvrté, části první, trestního řádu?

Zajištění důkazů sloužících k objasnění skutkového stavu, zajištění toho, čím byl trestný čin spáchán a zajištění ekonomických hodnot, které byly trestnou činností získány, případně hodnot, kterými lze nástroje a výnosy nahradit.

3. Jaký vidíte největší přínos současné právní úpravy zajišťování věcí pro účely trestního řízení, zavedené novelizací trestního řádu provedenou zákonem č. 287/2018 Sb., v praxi?

Především došlo k zpřesnění definice nástroje a výnosu z trestné činnosti. Rovněž bylo mnohem efektivněji popsáno jednání, ve kterém je možno spatřovat legalizaci výnosů z trestné činnosti. Přínosem novely je z mého pohledu značné omezení manévrovacího prostoru pachatele, resp. obhajoby, při různých procesních polemikách o tom, co je výnosem a co legalizací výnosu, což z mého pohledu vedlo k zefektivnění a zrychlení celého řízení.

4. Jaké v praxi naopak vidíte nedostatky těchto současných procesních postupů?

V současné době nezaznamenáváme výraznější procesní nedostatky ohledně zajišťování nástrojů či výnosů z trestné činnosti. Větší problém je následná správa zajištěných věcí a hodnot, ale to je jiná kapitola.

5. Jaký institut zajištění věcí je dle Vašeho názoru nejpoužívanější obecně policejní orgánem a se kterým se nejčastěji setkáváte Vy při řešení hospodářské trestné činnosti?

Nejčastějším institutem zajištění je zajištění věcí pro důkazní účely a zajištění nástrojů trestné činnosti, neboť tyto instituty se používají napříč celým spektrem trestné činnosti. Některé věci zajištěné pro důkazní účely se pak často, ve chvíli kdy už jich pro důkazní účely není třeba, přezajišťují jako nástroje a výnosy. Na Odboru hospodářské kriminality tomu není jinak.

6. Vzhledem k tomu, že možnost odčerpání (konfiskace) výnosu a majetku je pro pachatele mnohdy citelnějším trestem, než výkon trestu odnětí svobody, domníváte se, že je v současné době na tento postup kladen u Policie ČR dostatečný důraz?

V rámci činnosti hospodářské kriminalky je kladen maximální důraz na zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti. Pro pachatele je jistě nejcitelnější, když mu seberete to, co trestnou činností pracně získal a ještě k tomu si musí „odkroutit“ trest odnětí svobody. Zajištění výnosů je v současné době i jeden z nejúčinnějších nástrojů při boji s určitým druhem kriminality. Mám na mysli především tzv. ostatní kriminalitu v kyberprostoru, kdy je zjištění pachatele velmi komplikované, či dokonce nemožné, a tak jediným účinným „trestem“ je pokud se nám podaří zajistit prostředky, které pracně vylákal od poškozených, především prostřednictvím metod Phishing a Vishing.

7. Daří se podle Vás v praxi zajištěný majetek osob současnou právní úpravou, jako nástroj nebo výnos z trestné činnosti, nebo jako náhradní hodnotu za ně, rozhodnutím soudů dostatečně odčerpávat a plnit tak jejich smysl – změnit finální majetkovou situaci pachatele?

Nemyslím si, že by bylo potřeba současnou právní úpravu nějak měnit, důležitější je ji účinně a v plném rozsahu využívat.

8. Je podle Vás metodika školení ke správnému používání zajišťovacích institutů u Policie ČR dostatečná, nebo jsou policisté odkázáni spíše na předávání poznatků od zkušenějších kolegů?

Samozřejmě, že předávání zkušeností z generace na generaci je nenahraditelné, proto je třeba pracovat na zachování generační kontinuity v rámci celé policie. Nezbytnou součástí předávání zkušeností je i policejní vzdělávání, kdy v rámci zajišťovacích institutů probíhají pravidelná specializační školení, které se účastní specialisté zařazení do týmů finančního šetření, kteří pak následně zajišťují školení v rámci KŘP. Z tohoto pohledu se současné vzdělávání, v rámci možností, jeví jako dostatečné.

9. S ohledem na neustálý vývoj trestního práva a dlouhodobě chystanou rekodifikaci trestního řádu, jaké byste uvítal změny ohledně těchto institutů pro jejich lepší využití v praxi policejním orgánem a tím i efektivnějšího dosažení účelů trestního řízení?

Jak jsem výše uvedl, myslím si, že probírané instituty jsou na dobré úrovni a není třeba je neustále novelizovat. Nicméně v budoucnu se jistě dočkáme nějakých úprav, a to především k využívání těchto institutů v rámci kyberprostoru.

Závěrem bych si dovolil malou historku z policejní praxe. V minulosti jsem vedl trestní stíhání realitního makléře, který zpronevěřil rezervační zálohy ve výši 86 mil. Kč. V rámci výsledku byla soustředěna pozornost na zjištění místa lokace výnosu z trestné činnosti, obviněného jsme se snažili motivovat k vydání výnosu, především možným nižším trestem, atd. Obviněný se k tomu postavil takto: „Proč bych měl prozradit, kde ty prachy jsou? Co můžu dostat za trest? Jako prvotrestaný dostanu maximálně pět šest let. Po půlce jsem venku a už nebudu muset makat. Umíte vy za takovou dobu vydělat 86 mega?“

Z tohoto příkladu je evidentní, že majetkový prospěch je v mnoha případech důležitější, než ztracená svoboda.

6. Závěr a úvahy de lege ferenda

Cílem této bakalářské práce bylo v první části vymezit právní úpravu zajišťování věcí pro účely trestního řízení. Vzhledem k mé profesi se práce zaměřuje na zajišťovací instituty z pohledu policejního orgánu v přípravném řízení. Nejprve byly vysvětleny pojmy týkající se této problematiky a byla předestřena provázanost trestního řádu, trestního zákoníku a občanského zákoníku. Další část pak byla věnována stručnému vývoji českého trestního práva se zaměřením na zajišťovací instituty. Pro potřeby této práce byly poté zajišťovací instituty rozděleny do několika kategorií podle účelu, nebo procesního postupu, který je od sebe odlišuje a práce se jim věnovala detailněji. V další části pak bakalářská práce předkládá základní přehled problematiky dalšího nakládání se zajištěnými věcmi, jelikož tyto postupy se zajištěním úzce souvisí. Na základě studia odborné literatury, právních předpisů a judikatury, které jsou v bakalářské práci uvedeny, se domnívám, že se mi podařilo shrnout danou problematiku zajišťování věcí pro účely trestního řízení tak, aby se v tématu čtenář zorientoval a měl o těchto procesních postupech policejního orgánu obecný přehled.

Druhá část práce byla věnována empirickému výzkumu, kdy jeho osnova byla předem stanovena. Nejprve bylo pracováno se statistickými daty z trestních řízení v rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje se zaměřením na využívání zajišťovacích institutů, množství zajištěných hodnot a jejich odčerpání rozhodnutím soudu. Do komparace bylo zvoleno pětileté období kalendářních let 2018 – 2022. Dále byly porovnávány územní odbory mezi sebou a došlo i na srovnání problematik trestné činnosti se zaměřením na hospodářskou kriminalitu. Před provedením statistického výzkumu bylo stanoveno pět hypotéz, které se postupně dařilo verifikovat a to buď v plném rozsahu, nebo jen částečně. V rámci stanovených hypotéz bych vyzdvihl zejména zjištění, jakou mírou se na zajištěných hodnotách podílí Odbor hospodářské kriminality na KŘ a jak exponenciálně rostou jím zajištěné hodnoty, dále jak se ve statistických výstupech projevila pandemie COVID-19 a že úspěšnost aplikování ustanovení § 79a a §

79g tr. řádu má rostoucí tendenci. Statistickým studiem bylo dosaženo zadaných úkolů.

Součástí empirického výzkumu byl rozhovor se zástupcem vedoucího Odboru hospodářské kriminality Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, který do práce vnesl odborný názor a zkušenosti z mnohaleté praxe.

V rámci empirického výzkumu je možné zhodnotit úspěšnost využívání zajišťovacích institutů, jejich četnost a výše zajištěných hodnot. Domnívám se, že celkový cíl empirického výzkumu byl splněn.

Při studiu daného tématu jsem došel k závěru, že současná právní úprava zajišťování věcí pro účely trestního řízení se v praxi pro policejní orgán jeví jako dostatečná. S ohledem na množství novel, kterými prošel trestní řád, se v současné době tato problematika nachází v dobrém stavu a jeví se jako snadno aplikovatelná v praxi. Úspěšnost aplikování je ostatně vidět i ve statistickém výzkumu, kde je jasně patrný vzrůstající trend využití zajišťovacích institutů dle ust. § 79a a § 79g tr. řádu. Domnívám se, že v dalších novelách již nebudou tyto zajišťovací instituty zásadně měněny a v případě dlouho chystané rekonstrukce trestního řádu by bylo na místě, aby současná právní úprava zůstala zachována. Doufám, že se zákonodárce nedopustí žádných přešlapů, jako se tomu v minulosti již několikrát stalo.

Během studie tématu jsem však objevil i nedostatky a to zejména při aplikaci v praxi ze strany policejního orgánu. Ze statistické studie, jak již bylo napsáno, je viditelný nárůst zajišťování nástrojů a výnosů z trestné činnosti, nebo jako náhradní hodnoty za ně, ale dle sestavených grafů je také patrné, že k tomuto dochází zejména na Odboru hospodářské kriminality na Krajském ředitelství policie Plzeňského kraje. Ostatní územní odbory takovou četnost a úspěšnost nemají. Současná právní úprava zajišťovacích institutů může být kvalitní a dostačující, ale při nedostatečné nebo chybné aplikaci v praxi ztrácí svůj smysl. Problém shledávám v nedostatečném proškolení a metodickém vedení policistů na územních odborech, zejména pak vyšetřovatelů SKPV. Administrativní zátěž na policisty narůstá, a proto se policisté raději drží procesních postupů, které mají již osvojené. Na územních odborech je samozřejmě mnohem vyšší

rozpracovanost a vytíženost co do počtu trestních řízení, než na KŘ, ale i tak si myslím, že by zajišťovací instituty měli být využívány častěji a efektivněji. Za úspěšnou aplikací zajištění nástroje a výnosu z trestné činnosti, nebo náhradní hodnoty za ně stojí samozřejmě i důkladné finanční šetření. I v tomto ohledu by se mělo zlepšit proškolení policistů, aby bylo používání zajišťovacích institutů efektivnější.

Závěrem bych rád navázal na příběh z rozhovoru s plk. Mgr. Jiřím Kaslem a vyzdvihl tak důležitost potrestání pachatele zásahem do jeho majetkové sféry, která je mnohdy citelnější, než trest odnětí svobody. Během mé policejní praxe jsem se dostal do rozhovoru s mužem, který vykonával tříletý trest odnětí svobody ve věznici a to za hospodářskou trestnou činnost. Rozhovor byl primárně veden na téma distribuce drog uvnitř věznice, jelikož toho byl muž svědkem a chtěl toto jednání zarazit, ale když se rozhovor stočil k jeho osobě a důvodům, za co byl potrestán odnětím svobody, muž s úsměvem odvětil:

„Za hospodářskou trestnou činnost. Dostal jsem se při podnikání do situace, kdy jsem mohl udělat obrovský výdělek a zariskovat tím vězení. Jak vidíte, ve vězení jsem, ale na peníze mi nikdy nepřišli. Venku na mě čeká manželka, dítě a tolik míčů, že už nebudu muset nikdy pracovat. Stálo to za to.“

Jestliže je smysl trestu odnětí svobody mimo jiné pozitivně ovlivnit pachatele trestného činu a vést jej ke své nápravě a působit na společnost jako formou prevence trestné činnosti, ne vždy je tento smysl bez zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti naplněn.

7. Seznam použité literatury

Monografie a články

1. VÍTKOVÁ, P. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 228 s. ISBN 978-80-7598-551-4.
2. JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vydání. Praha: Leges, 2022, 1424 s. ISBN 978-80-7502-637-8.
3. LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 2292 s. ISBN 978-80-7400-852-8.
4. ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád*. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
5. ŠÁMAL, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*, 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s. ISBN 978-80-7400-496-4.
6. CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 509 s. ISBN 978-80-7380-488-6.
7. NOVOTNÝ, E. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 458 s. ISBN 978-80-7380-677-4.
8. FRYŠTÁK, Marek, Jan PROVAZNÍK, Jolana SEDLÁČKOVÁ a Eva BRUCKNEROVÁ. *Trestní právo procesní*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-246-4. 338 s.
9. JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, 864 s. ISBN 978-80-7502-278-3.
10. FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, 928 s. ISBN 978-80-7478-750-8
11. KRATOCHVÍL, V. K pojmu věci v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku a v platném trestním zákoníku. *Právní rozhledy*. 2011, č. 19, s. 706. ISSN 1210-6410.

12. SVOBODA, Jan. *Zajištění věci v trestním řízení*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Tejnská, Katarína

Elektronické zdroje

1. Zákon č. 119/1873 Ř. z. [online]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyg4zv6mjrhwta#>
2. ŠOULA, Martin. Zákaz donucování k sebeobviňování, neboli nemo tenetur se ipsum accusare [online]. 31.7.2017. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakaz-donucovani-k-sebeobvinovani-neboli-nemo-tenetur-se-ipsum-accusare-106194.html>

Právní předpisy

1. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
3. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
4. Zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů
5. Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních
6. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
7. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 2005, sp. zn. II. ÚS 255/05
2. Nález Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2018, sp. zn. II. ÚS 1367/17.

Důvodové zprávy

1. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), č. 141/1961 Dz
2. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, č. 152/1995 Dz
3. Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 265/2001 Dz
4. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 253/2006 Dz
5. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 55/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 55/2017 Dz
6. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 86/2015 Dz.
7. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 287/2018 Dz.
8. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 253/2006 Dz

9. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, č. 279/2003 Dz

Obrázky

1. Obrázek 1, působnost Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje. [online]. [2023-02-25] Dostupné z: https://player.slideplayer.cz/102/17443655/slides/slide_6.jpg